

Biuletyn KSOW

ZIMA 4/2012

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

BIULETYN KRAJOWEJ SIECI OBSZARÓW WIEJSKICH

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2007-2013

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie.

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Publikacja opracowana w Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

SPIS TREŚCI:

Najważniejsze skutki Wspólnej Polityki Rolnej dla polskiej wsi	2
Rozstrzygnięcie konkursów współfinansowanych z Planu działania SC KSOW	5
Realizacja Projektu Flagowego w ramach Strategii Regionu Morza Bałtyckiego	9
Sielskie wakacje w kujawsko-pomorskiej zagrodzie	10
Wydarzenia w regionach	14

Przedsięwzięcia zaplanowane przez Sekretariaty Regionalne KSOW

woj. kujawsko-pomorskie

- 15 grudnia 2012, Jarmark Adwentowy, Przysiek k.Torunia
- 18 grudnia 2012, Wystawa stołów wigilijnych, Dwór Artusa (Toruń)
- 19 stycznia 2013, Szkolenie „Warunki dobrego gospodarowania w pasiece”, Chełmża
- 26 stycznia 2013, Szkolenie „Żywnienie pszczoł, karmienie syropami, analiza pyłkowa. Syndrom masowego giniecia pszczoł (CCD)”, Wąbrzeźno
- 27 stycznia 2013, Szkolenie „Wpływ jakości matek na wyniki produkcyjne rodzin pszczelich”, Wąbrzeźno
- 9 lutego 2013, Szkolenie „Kierowanie rozwojem rodziny pszczoły w okresie wiosennym wraz ze zwalczaniem nastroju rojowego”, Chełmża
- 23-24 lutego 2013, Szkolenie „Wartość pszczelarska roślin w polskiej strefie klimatycznej. Znaczenie pszczoły miodnej w zapyłaniu upraw”, Grudziądz

woj. łódzkie

- 6-8 lutego 2013, Międzynarodowe Targi Owoców i Warzyw „Fruit Logistica”, Berlin
- 22-24 lutego 2013, Targi – Regiony Turystyczne NA STYKU KULTUR, Łódź

woj. małopolskie

- Grudzień 2012, Szkolenie dla LGD „Efektywne prowadzenie spotkań i zebrań”
- I półrocze 2013, Badania „Ocena efektywności działań aktywizacyjnych podejmowanych na rzecz społeczności lokalnych w ramach realizacji osi IV PROW 2007-2013 – Leader”

woj. podkarpackie

- 15 grudnia 2012, Prezentacja regionalnych i tradycyjnych potraw świątecznych podczas podsumowania IV edycji Konkursu Kronik – Ośrodek Kultury w Albigowej
- 16 grudnia 2012, X Międzynarodowy Konkurs Tradycyjnych Potraw Stołu Wigilijnego i Ciast „Wokół Wigilijnego Stołu”, Dwór Ostoya w Jasionce
- 17 grudnia 2012, Prezentacja regionalnych i tradycyjnych produktów żywnościowych podczas konferencji poświęconej zmianom w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 roku, PODR w Boguchwale
- 19 grudnia 2012, Konkurs bożonarodzeniowy, Rzeszów (UMWP)

. . .

W dniach 18-27 stycznia 2013 roku w Berlinie odbędą Międzynarodowe Targi „Grüne Woche”, a tydzień później Międzynarodowe Targi Owoców i Warzyw Fruit Logistica. Udział w berlińskich targach zaplanowały poszczególne Sekretariaty KSOW.

Szanowni Państwo,

zakończył się rok gospodarczy w rolnictwie. Dobiać końca rok 2012. Zbliżamy się do finalizacji prac nad propozycjami legislacyjnymi Komisji Europejskiej w sprawie reformy Wspólnej Polityki Rolnej po roku 2013. Kontynuując prace mojego poprzednika, od początku urzędowania aktywnie uczestniczyłem w toczącej się dyskusji na ten temat, zarówno w kontaktach dwustronnych, jak i wielostronnych. Przekonywałem moich kolegów z krajów członkowskich do naszej wizji Wspólnej Polityki Rolnej. Prowadziłem również konsultacje z komisarzem ds. rolnictwa Dacianem Ciolosem oraz z ekspertami z Komisji Europejskiej.

Zwracałem uwagę na dwa istotne aspekty – pierwszy to wyrównanie, co najmniej do poziomu średniej unijnej, płatności bezpośrednich dla polskich rolników, a drugi: znaczenie programów rozwoju obszarów wiejskich dla europejskiego rolnictwa.

Wiemy doskonale, jak znacząco wpłynęła rozsądna polityka rozwoju obszarów wiejskich na zmiany zachodzące na wsi. Doceniając znaczenie środków z II filara WPR, podjęliśmy także działania w sprawie wypracowania wspólnego porozumienia z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego. Dzięki temu jeszcze skuteczniej byłyby wykorzystywane środki służące rozwojowi obszarów wiejskich. Połączenie tych środków stworzyłoby trzeci element programu rozwoju rolnictwa i polskiej wsi na lata 2014-2020. Będzie to niewątpliwie nowy jakościowo system wsparcia tych terenów, umożliwiający szybsze ich przystosowanie do współczesnych wymogów cywilizacyjnych.

Przed nami wiele jeszcze trudnych rozmów i dyskusji. Niewątpliwie jest szansa, aby wywalczyć płatności bezpośrednie dla polskich rolników na poziomie średniej unijnej. Musimy też zadbać o właściwy poziom środków na rozwój obszarów wiejskich – co najmniej taki, jaki jest w obecnej perspektywie finansowej. Uważam, że właśnie w czasie kryzysu nie wolno nam dopuścić do zmniejszenia środków na rolnictwo. Wymogi współczesności nie pozwalają na to. Widać to wyraźnie w prognozach demograficznych i w szacunkach zapotrzebowania na żywność w kolejnych latach. Przecież w rolnictwie nie planuje się z roku na rok. Tutaj niezbędna jest znacznie dłuższa perspektywa.

Zachęcam do lektury bieżącego numeru Biuletynu i korzystając z okazji, składam Państwu serdeczne życzenia wszelkiej pomyślności, pogody ducha i rodzinnej atmosfery przy wyjątkowym, tradycyjnym, polskim stole wigilijnym. Życzę, aby ta rodzinna atmosfera Świąt Bożego Narodzenia, przyjaźni i życzliwości towarzyszyła Państwu przez cały przyszły rok.

Stanisław Kalemba

MINISTER ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

Najważniejsze skutki Wspólnej Polityki Rolnej dla polskiej wsi

» Akcesja Polski do Unii Europejskiej wywarła istotny wpływ na polskie rolnictwo i obszary wiejskie. Zmiany dokonane w okresie ośmioletniego członkostwa są ogólnie odczuwalne tak przez producentów rolnych, jak i mieszkańców terenów wiejskich, a pośrednio przez całe społeczeństwo.

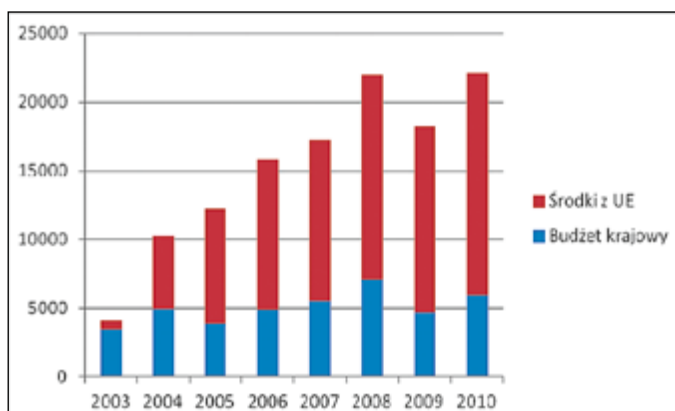
Aby zmaksymalizować korzyści z udziału Polski w WPR, konieczne było dostosowanie różnych graczy rynku: instytucji administracyjnych, struktur regionalnych, przedsiębiorstw przetwórczych oraz samych gospodarstw rolnych. Niejednokrotnie wiązało się to również z koniecznymi wydatkami ze środków własnych zapewniającymi efektywne wykorzystanie ewentualnego wsparcia zewnętrznego. Równocześnie przystąpienie Polski do UE umożliwiło polskim towarom dostęp do rynków unijnych, otwierając także rynek krajowy na produkty państw członkowskich, co wiązało się ze zmianą dotychczasowego systemu organizacji rynku i zasad interwencji na nim państwa.

W dalszej części opracowania zaprezentowano najważniejsze dane dotyczące wsparcia rolnictwa, rynków rolnych i rozwoju wsi po akcesji do UE oraz wycinek danych statystycznych dotyczących efektów udziału polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich w mechanizmach WPR.

Wsparcie rolnictwa, rynków rolnych i rozwoju wsi w latach 2003-2010

Napływ środków finansowych w ramach I i II filaru WPR stworzył możliwości rozwoju rolnictwa i terenów wiejskich. Łącznie w latach 2003-2010, wliczając także okres przedakcesyjny, na rolnictwo i tereny wiejskie wydatkowano 81 672,6 mln zł pochodzących ze środków UE oraz 40 312,8 mln zł

Rysunek 1. Wsparcie rolnictwa ze środków krajowych oraz ze środków unijnych w latach 2003-2010 (mln zł)

Źródło: SAEPR/FAPA opracowanie własne na podstawie danych MRIRW, ARiMR. W przypadku danych dotyczących budżetu krajowego zaprezentowano wybrane, najważniejsze pozycje budżetowe dotyczące wydatków na rolnictwo, rozwój wsi i rybołówstwo, pochodzące z informacji o projektach budżetów w latach 2003-2010 przygotowanych przez MRiRW

pochodzących z budżetu krajowego. Udział środków krajowych w 2003 r. wynosił ok. 83% wsparcia, a w kolejnych latach sukcesywnie spadał do poziomu ok. 25%. Równocześnie za sprawą zwiększających się transferów z budżetu unijnego rosły sumy wsparcia całkowitego (tabela 1 i rysunek 1).

Tabela 1. Wsparcie rolnictwa, rynków rolnych i rozwoju wsi w latach 2003-2010 (mln zł)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Budżet krajowy	3439,6	4894,4	3929,9	4848,2	5524,4	7088,2	4661,5	5926,6
Środki z UE*	701,1	5352,1	8246,1	10927,4	11748,3	14928,1	13563,5	16206,0
Ogółem	4140,7	10247,5	12176,0	15775,6	17272,7	22016,3	18225,0	22132,6

Źródło: jak przy rysunku 1.

* Dla 2009 r. i 2010 r. środki z UE obejmowały: płatności obszarowe, PROW 2007-2013, działania interwencyjne na rynku rolnym, wsparcie producentów owoców i warzyw oraz wydatki na Wspólną Politykę Rybacką.

Wydatkowane środki wpłynęły na funkcjonowanie sektora rolnego oraz jego otoczenia. Dużą rolę w kreowaniu zmian na polskiej wsi miały dopłaty bezpośrednie, będące czynnikiem przekładającym się wprost na sytuację dochodową rolników. Równie ważnym stymulatorem rozwoju obszarów wiejskich okazały się fundusze strukturalne. Wielkość środków unijnych rozdysponowanych pomiędzy pierwszy i drugi filar w Polsce jest prawie równa.

Najważniejsze efekty wsparcia w rolnictwie i na obszarach wiejskich

Analizując skutki wsparcia udzielanego w ramach WPR dla gospodarki kraju, warto wskazać, że w latach 2004-2009 środki uzyskane przez Polskę z WPR zapewniły wzrost realnego PKB Polski o ok. 1,2%, a wsparcie WPR z okresu 2007-2013 ma dać 1,9% wzrostu¹. Środki WPR wpływają również na wzrost poziomu zatrudnienia. Szacuje się, że w obu wskazanych okresach ma to być odpowiednio 0,33% i 0,5%. Na poziomie samego rolnictwa i obszarów wiejskich efekty wykorzystania wsparcia z WPR są jeszcze bardziej widoczne. Do najważniejszych skutków polskiego członkostwa w UE dla sektora rolnego zaliczyć można m.in.:

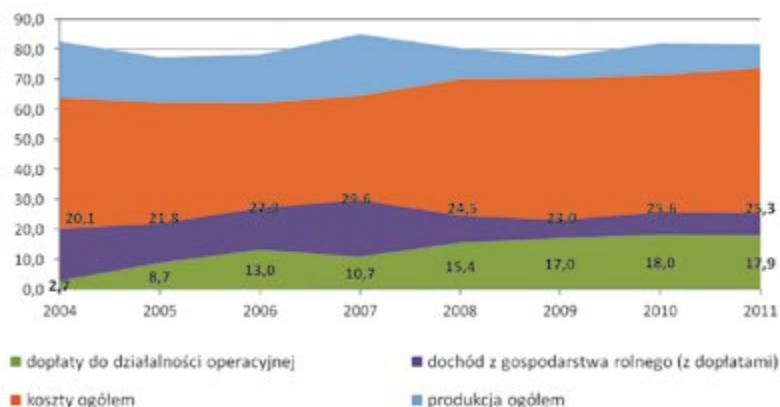
- przekształcenia strukturalne,
- zmiany w zatrudnieniu,
- zmiany cen środków produkcji,
- zmiany dochodowości gospodarstw,
- modernizację gospodarstw i różnicowanie działalności rolniczej,
- poprawę konkurencyjności sektora rolnego i przetwórstwa rolno-spożywczego.

Z kolei do najważniejszych efektów dotyczących obszarów wiejskich można z pewnością zaliczyć:

- poprawę infrastruktury technicznej obszarów wiejskich,
- rozwój MŚP i zmniejszenie udziału osób pracujących w rolnictwie,

¹ K. Zawalińska, 2011. *Wpływ WPR na rozwój gospodarczy regionów Polski. W: Rozwój obszarów wiejskich w Polsce. Diagnozy, strategie, koncepcja polityki.* Red. I. Nurzyńska, M. Drygas. IRWiR PAN, Warszawa, s. 15-38.

Rysunek 2. Wartość produkcji i dochodów sektora rolnego oraz udzielonych dotacji (ceny stałe 2005 r.) w latach 2004-2011

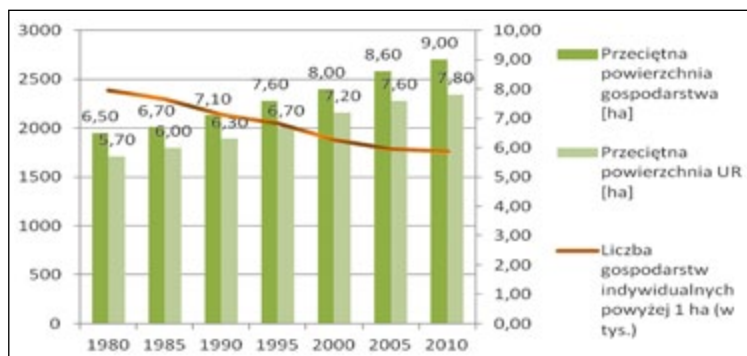
Źródło: Informacja o sytuacji w rolnictwie. Przyszłość WPR – stan dyskusji. MRiRW, FAPA, Warszawa, lipiec 2011 r.

- aktywizację kapitału ludzkiego,
- poprawę infrastruktury społecznej terenów wiejskich (choć zachodzi to bardzo powoli),
- poprawę stanu środowiska naturalnego.

Odnosząc się do najważniejszych kategorii produkcyjno-ekonomicznych w rolnictwie, można zauważyć, że dopłaty do rolnictwa były konieczne, aby zrekompensować skutki wyższych kosztów gospodarowania i utrzymać poziom produkcji rolnej. Wartość produkcji wytworzonej w przeciętnym gospodarstwie rolnym w latach 2004-2011 utrzymywała się w prawie całym okresie na dość zbliżonym poziomie. Koszty produkcji w przeciętnym gospodarstwie natomiast systematycznie rosły. Wyższe koszty wynikały z drożejących czynników produkcji, a także z przyjęcia wyższych standardów z zakresu dobrostanu zwierząt, warunków transportu zwierząt itp. W wyniku tego dochód z gospodarstwa rolnego liczony bez dopłat systematycznie się obniżał. Jeśli jednak do dochodu doliczymy dopłaty, to okaże się, że dochód z gospodarstwa rolnego w 2011 r. był wyższy od dochodu z 2004 r. o 26% w cenach nominalnych. Kwota dopłat systematycznie wzrosła – w analizowanym okresie siedmiokrotnie. Zwiększał się również udział dopłat w dochodzie z gospodarstwa rolnego, tak by w 2011 r. stanowić prawie 70% dochodu (rysunek 2).

Jeśli chodzi o zmiany strukturalne w polskim rolnictwie, należy zauważyć, że następują one powoli. Zapoczątkowana w okresie przedakcesyjnym tendencja do koncentracji produkcji rolnej była kontynuowana w wolnym tempie

Rysunek 3. Dynamika gospodarstw indywidualnych w Polsce w latach 1980-2010

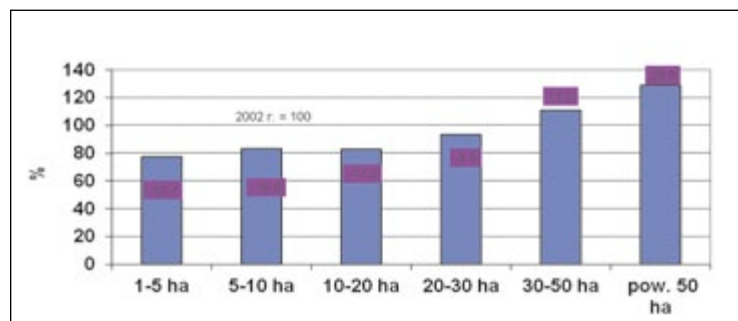

Źródło: SAEPR FAPA na podstawie Rocznika Statystycznego Rzeczypospolitej Polskiej GUS.

i w momencie akcesji potencjał produkcyjny przeciętnego gospodarstwa rolnego w Polsce był porównywalny z sytuacją gospodarstw niemieckich i francuskich w chwili utworzenia Wspólnoty. Tendencja spadku liczby gospodarstw i koncentracji potencjału produkcyjnego, jakim jest ziemia, utrzymała się również po akcesji Polski do UE. Zaznaczyć jednak należy, iż po wstąpieniu do UE istotnemu spadkowi podlegała liczba gospodarstw najmniejszych, poniżej 1 ha, natomiast pewnemu wyhamowaniu uległ spadek liczby gospodarstw o powierzchni powyżej 1 ha.

Porównując liczbę gospodarstw w 2010 r. do stanu z 2002 r., zauważa się prawie 30-procentowy wzrost gospodarstw dużych – ponad 50 ha – oraz 11-procentowy wzrost liczby gospodarstw o powierzchni 30-50 ha UR. Gospodarstwa małe, choć pełniące ważną rolę środowiskową i społeczną, dysponują

Rysunek 4. Zmiana liczby gospodarstw rolnych powyżej 1 ha użytków rolnych w 2010 r. (2002 r. = 100)

Źródło: GUS.

ograniczonymi możliwościami rozwoju z racji barier, jakimi są zasoby własne. Nadal jednak stanowią one najliczniejszą grupę polskich gospodarstw (w 2009 r. udział gospodarstw o powierzchni 1-5 ha wyniósł 57,2%).

Zmianom strukturalnym w polskim rolnictwie towarzyszą zmiany o charakterze społecznym – spada udział liczby osób pracujących w rolnictwie, spadają wskaźniki wiejskiego bezrobocia, utrzymuje się dodatnie saldo migracji na pobyt stały na wieś. Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej dało swobodę przemieszczania się pracowników, co przyczyniło się do migracji zarobkowej mieszkańców wsi – tak wewnątrz kraju, jak i pomiędzy państwami członkowskimi. Równoczesna dobra koniunktura światowej gospodarki w momencie akcesji przekładała się na wzrost zatrudnienia – wskaźnik zatrudnienia, wg „Obszary wiejskie w Polsce”, GUS 2011, wzrósł na wsi z 45,9% w 2003 r. do 50,8% w 2009 r. Zmniejszył się również z 16,2% (2005) do 15,0% (2009) udział pracujących w rolnictwie wśród zatrudnionych ogółem. Wzrost zatrudnienia rzutował także na poziom bezrobocia na wsi. W porównaniu do 2003 r. należy odnotować znaczny spadek tego wskaźnika (o 9,8 pkt proc.). Jednocześnie od 2000 r. rozpoczęła się nowa tendencja na terenach wiejskich – napływ osób przewyższył odpływ do miast. Proces ten nasilił się po akcesji Polski do Unii i spowolniony został dopiero kryzysem w 2008 r.

Akcesja polskiego rolnictwa do UE i wprowadzenie WPR miały także swoje odzwierciedlenie w zdecydowanym ożywieniu wymiany handlowej artykułami rolno-spożywczymi. Obrót produktami rolno-spożywczymi odgrywa istotną rolę w polskim handlu zagranicznym. Udział tych towarów w handlu zagranicznym ogółem w latach 2004-2010 był zawarty w przedziale 8,5-11% (eksport) i 6-7% (import). W tym okresie wartość eksportu produktów rolno-spożywczych wzrosła z 5 do ponad 13 mld euro (przyrost wyniósł około 160%).

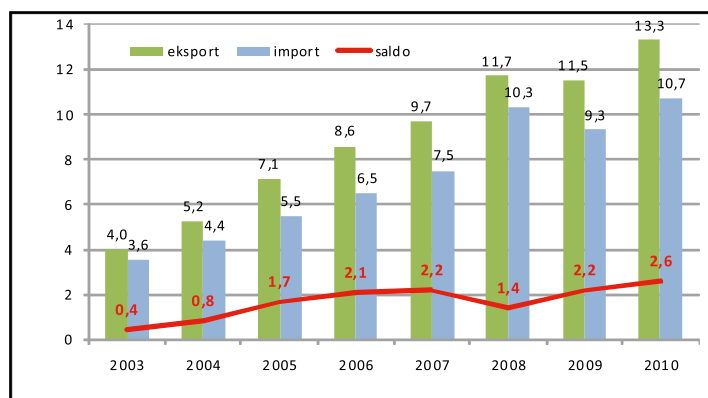
Otwartość rynków zagranicznych sprzyjała jednak nie tylko eksportowi, ale również na-

plywowi tańszych produktów rolniczych z krajów spoza UE. Unia Europejska broni jednak interesów swoich producentów i w różny sposób ogranicza napływ tańszych artykułów z krajów trzecich. Integracja Polski z UE dała parasol ochronny rodzimym producentom rolnym. Należy jednak pamiętać, że zakres stosowanych przez UE instrumentów ochronnych jest systematycznie ograniczany przez Światową Organizację Handlu. W konsekwencji następuje wzrost konkurencji nie tylko w UE, lecz także w skali globalnej.

Oprócz producentów rolnych, którzy odczuli pozytywne skutki akcesji, także w przypadku polskich firm przemysłu rolno-spożywczego zdecydowanie poprawiła się opłacalność produkcji – głównie za sprawą zwiększonego eksportu oraz ogromnych inwestycji zrealizowanych po roku 2004.

Warto przypomnieć, że przedsiębiorstwa i gospodarstwa rolnicze bezpośrednio nie konkurują z analogicznymi przedsiębiorstwami na rynkach zagranicznych, a jeżeli nawet, to w zakresie minimalnym. Podmiotami, które bezpośrednio występują i konkurują na rynkach międzynarodowych, są przedsiębiorstwa przetwórstwa rolno-spożywczego i handlu. Włączenie Polski do wspólnego rynku produktów rolno-spożywczych ujawniło przewagi komparatywne naszych

Rysunek 5. Wartości i saldo polskiego handlu artykułami rolno-spożywczymi (mld euro)

Źródło: opracowanie SAEPR na podstawie danych FAMMU/FAPA i IERIGZ PIB.

producentów i spowodowało szybki wzrost eksportu oraz znaczącą poprawę salda handlu zagranicznego tymi produktami (rysunek 5).

Aleksandra Chlebicka
Katarzyna Bańkowska
SAEPR, FAPA

* Artykuł przygotowano na podstawie opracowania „Efekty objęcia Wspólną Polityką Rolną polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich oraz oczekiwania co do nowej perspektywy finansowej 2014-2020”, który ukaże się w broszurze informacyjnej FAPA 2012 r.

Rozstrzygnięcie konkursów współfinansowanych z Planu działania SC KSOW

» Przy okazji odbywających się w Łodzi, w dniach 12-14 października 2012 r., V Targów Naturalnej Żywności „Natura Food” ogłoszono tegorocznych laureatów dwóch **konkursów ogólnopolskich: wiedzy o rolnictwie ekologicznym oraz na najlepsze gospodarstwo ekologiczne.**

Targi „Natura Food” to przestrzeń wystawiennicza pozwalająca na prezentację produktów naturalnych – przede wszystkim zdrowej i naturalnej żywności, ale również innych produktów, np. kosmetyków ekologicznych. Sprzyja to nawiązywaniu kontaktów handlowych i poznawaniu szerokiej

oferty polskich oraz zagranicznych wytwórców i dystrybutorów, w której często pojawiają się nowe lub szerzej nieznane produkty.

Organizatorzy przygotowali trzydniowy program merytoryczny, który podczas tegorocznych targów był bardzo różnorodny i obfitował w ciekawe spotkania. Można było np. wziąć udział w Akademii Biokuriera, podczas której omówiono interesujące zagadnienia związane z ochroną rolniczej bioróżnorodności, zaletami produktów z dawnych odmian roślin i ras zwierząt oraz możliwościami ich promocji. Pod-

czas warsztatów podkreślono konieczność rozwoju przetwórstwa produktów rolnych, stworzenia produktów, które mogłyby zostać wypromowane wśród konsumentów. Zbyt mało jest w Polsce niewielkich wytwórni wykorzystujących charakterystyczne dla naszego regionu odmiany roślin i rasy zwierząt. Choć w niektórych sektorach takie działania są podejmowane z powodzeniem – dotyczy to np. przetwórstwa orkiszu i innych zapomnianych gatunków zbóż, albo produkcji serów z mleka krowy rasy polskiej czerwonej – takich przykładów jest jednak nadal niewiele. Uczestnicy warsztatów zwracali także uwagę na fakt, że do rozwijania działalności niezbędne jest dalsze wsparcie.

W pierwszym dniu targów Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zorganizowało konferencję, podczas której zaprezentowano blok zagadnień dotyczących rolnictwa ekologicznego w Polsce – przedstawiono jego historię i rozwój systemu certyfikacji w ciągu ostatnich 10 lat, a także odniesiono się do obecnej sytuacji i przyszłego wsparcia w ramach WPR po 2013 r. Pozwoliło to uczestnikom uzyskać obraz tego, jak rozwijał się ten sektor i jakie są jego dotychczasowe osiągnięcia. Wystarczy dodać, że w latach 2003–2011 liczba gospodarstw ekologicznych w Polsce zwiększyła się 10-krotnie (do 25 tys.).

Rozstrzygnięcie konkursów związanych z rolnictwem ekologicznym

W trzeciej edycji konkursu wiedzy o rolnictwie ekologicznym wzięło udział 68 szkół ponadgimnazjalnych z całego kraju, w tym również szkoły podlegające Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Celem konkursu było zwiększanie poziomu wiedzy uczniów na temat rolnictwa ekologicznego, zainteresowanie młodzieży rolnictwem ekologicznym i kierunkami jego rozwoju, a także zwiększanie świadomości na temat jego pozytywnego oddziaływania na środowisko. Konkurs odbył się w trzech etapach: etap szkolny przeprowadzono w szkołach, które zgłosiły się do konkursu; na poziomie województwa konkurs odbył się w 16 Ośrodkach Doradztwa Rolniczego (gdzie rywalizowało w sumie 58 uczniów); etap ogólnokrajowy przeprowadzono w radomskim oddziale Centrum Doradztwa Rolniczego, który był organizatorem konkursu.

Laureatami konkursu wiedzy o rolnictwie ekologicznym zostali:

- I miejsce – Kacper Nowak z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wojsławicach,

- II miejsce – Benjamin Milewski z Zespołu Szkół im. Stanisława Mikołajczyka w Opatówku,
- III miejsce – Dawid Zabadał z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Studzieńcu.

Wyróżnienia w konkursie otrzymali:

1. Roman Batheld z Zespołu Szkół Rolniczych w Międzyświeciu,
2. Karolina Kapturska z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Kamieniu Małym.

Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne w 2012 roku – była to piąta edycja konkursu ogłoszonego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W tym roku zainteresowanie konkursem ze strony rolników było duże. Gospodarstwa oceniano w dwóch kategoriach: 1. Ekologia – środowisko, 2. Ekologiczne gospodarstwo towarowe. Konkurs przeprowadzono w dwóch etapach. Na etapie regionalnym wyłoniono laureatów w każdym z 16 województw (najwięcej zgłoszeń wpłynęło w lubuskim, podkarpackim, małopolskim i opolskim; najmniej w warmińsko-mazurskim i lubelskim). Ze 179 zgłoszonych gospodarstw komisje do oceny merytorycznej zakwalifikowały 175. W trakcie trwania konkursu jedno gospodarstwo wycofało swoje zgłoszenie. Po przeprowadzonej weryfikacji komisje konkursowe w poszczególnych województwach wyłoniły po jednym gospodarstwie w każdej kategorii, w sumie do etapu krajowego zgłoszono 32 gospodarstwa.

W wyniku rozstrzygnięcia konkursu przyznano razem 9 nagród i wyróżnień w obu kategoriach. Laureatom wręczono statuetki i dyplomy pamiątkowe oraz czek o następującej wartości: I miejsce – 4000 zł, II miejsce – 3000 zł, III miejsce – 2000 zł i wyróżnienie – 1000 zł.

W pierwszej kategorii: ekologia – środowisko:

Pierwsze miejsce zajęła **Jolanta Bruździńska** (woj. wielkopolskie), która prowadzi działalność na prawie 13 ha, z czego użytki rolne zajmują prawie 11 ha. Kierunek produkcji to chów kóz oraz przetwórstwo mleka koziego. W gospodarstwie prowadzona jest również działalność edukacyjna dla dzieci i młodzieży.

Drugie miejsce przyznano **Edwardowi Czerwonc** (woj. lubuskie), który prowadzi działalność na prawie 30 ha, z czego użytki rolne zajmują prawie 28 ha. Kierunek produkcji to produkcja zwierzęca i roślinna z przeznaczeniem na paszę dla

Gospodarstwo „Kózka” pani Jolanty Bruździńskiej

ŹRÓDŁO: CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO ODDZIAŁ W RADOMIU

zwierząt. Specjalnością gospodarstwa jest produkcja serów kozich i bydłęcych z dodatkiem ziół.

Trzecie miejsce zajęł **Ryszard Hryc** (woj. podlaskie), którego gospodarstwo ma powierzchnię prawie 16 ha, w tym 10 ha stanowią użytki rolne. Kierunek produkcji w gospodarstwie to zrównoważona produkcja roślinna i zwierzęca, głównie kozy. Specjalnością gospodarstwa są sery twarde z mleka koziego i krowiego, a także chleb z mąki gruboziarnistej. W gospodarstwie prowadzona jest agroturystyka połączona z działalnością edukacyjną.

Wyróżnienie otrzymali **Elżbieta i Zdzisław Kubusowie** (woj. warmińsko-mazurskie), którzy prowadzą gospodarstwo o powierzchni ponad 80 ha, w tym powierzchnia użytków rolnych wynosi ponad 62 ha. Główny kierunek produkcji to produkcja bydła opasowego. Dodatkowo prowadzą oni działalność agroturystyczną, przeznaczoną głównie dla dzieci i młodzieży, w szczególności dla osób niepełnosprawnych.

W drugiej kategorii: ekologiczne gospodarstwo towarowe:

Pierwsze miejsce przyznano **Arturowi Kisielowi** (woj. małopolskie), gospodarującemu na 14 ha, z których prawie 12 ha to użytki rolne. Laureat koncentruje się w swoim gospodarstwie na towarowej produkcji zielarskiej. Prowadzi on również działalność edukacyjną.

Drugim miejscem zostali wyróżnieni **Danuta i Jacek Plotta** (woj. pomorskie) prowadzący działalność na 135 ha, z czego 82 ha to użytki rolne. Głównym kierunkiem produkcji jest ekologiczny chów trzody chlewnej rasy duńskiej w cyklu

zamkniętym. W gospodarstwie prowadzona jest również działalność szkoleniowo-dydaktyczna.

Trzecie miejsce zajęli **Joanna i Krzysztof Rzeźniccy** (woj. łódzkie) prowadzący gospodarstwo o powierzchni ponad 5 ha, w tym użytki rolne zajmują prawie 4,5 ha. Główny kierunek produkcji to produkcja borówki wysokiej. Gospodarstwo wyróżnia się posiadaniem certyfikatu rolnictwa biodynamicznego Demeter.

Wyróżnienie przyznano **Halinie i Leszkowi Glezerom** (woj. lubuskie).

Wyróżnienie specjalne – dyplom Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz nagrodę

rzeczową – otrzymała **Jadwiga Galaś** (woj. zachodniopomorskie), która została wyróżniona za pionierską działalność w zakresie ekologicznej produkcji nasiennej.

Podsumowując konkurs, podkreślono, że wszyscy laureaci powinni czuć się zwycięzcami, w szczególności w kategorii ekologicznych gospodarstw towarowych. Stawka w rywalizacji była bardzo wyrównana, a różnice w klasyfikacji były na poziomie zaledwie 0,5 punktu. Wszystkie gospodarstwa zostały wysoko ocenione pod względem towarowym, organizacyjnym, zastosowania dobrych praktyk, jak również prowadzenia działalności edukacyjnej. Jedno z nagrodzonych gospodarstw (II miejsce w kategorii: ekologiczne gospodarstwo towarowe) jest również gospodarstwem demonstracyjnym w ramach programu realizowanego w regionie Morza Bałtyckiego, co oznacza, że jego osiągnięcia będą promowane także za granicą.

Gospodarstwo zielarskie pana Artura Kisiela

ŹRÓDŁO: CENTRUM DORADZTWA ROLNICZEGO ODDZIAŁ W RADOMIU

» PLAN DZIAŁANIA SC KSOW 2012

Kolejnym konkursem, w którym ogłoszono już wyniki, jest **ogólnopolski konkurs pn. „Nakręć się na zdrowie”**. Gala podsumowująca II edycję konkursu odbyła się w siedzibie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 23 października 2012 r. Głównym pomysłodawcą i organizatorem konkursu jest Fundacja Banku Ochrony Środowiska, ale projekt był realizowany w ścisłej współpracy z Ministerstwem Rolnictwa. Konkurs skierowany był do młodzieży w wieku 13-19 lat. Młodzi ludzie mieli za zadanie przedstawić temat ekologicznej żywności i zdrowego odżywiania się w formie krótkiego spotu (30-45 sekund), nakręconego wspólnie z kolegami ze swojej klasy lub szkoły. Do konkursu zgłaszały się zespoły kilkuosobowe, które musiały również stworzyć oryginalne logo i wybrać nazwę dla swojej grupy.

Podczas gali podkreślano, że konkurs rozwija się z roku na rok. W tym roku do pierwszego etapu¹ zgłosiło się 220 zespołów, co w drugim etapie zaowocowało przysłaniem wielu interesujących filmów i reportaży z ich realizacji. Część z nich wyróżniała się wysokim poziomem zastosowanych technik, mimo że powstały poza profesjonalnym studiem, a w ich realizacji brali udział początkujący filmowcy.

Na galę rozdania nagród przyjechali wszyscy laureaci i wyróżnieni (lub reprezentanci zwycięskich drużyn), wraz z nauczycielami i opiekunami. Filmy oceniało jury, które musiało dokonać, jak podkreślano, niezwykle trudnego wyboru spośród wszystkich nadesłanych spotów reklamowych. Premiowane były przede wszystkim pomysły i kreatywność. Cenne dla młodych filmowców nagrody wręczono w kilku kategoriach. Nagrodami² zostali uhonorowani nie tylko uczniowie biorący udział w rywalizacji, ale przewidziano również upominki dla nauczycieli, którzy służyli pomocą w pracy nad filmem i przy wypełnianiu wymogów regulaminu konkursu. Wręczono także nagrody rzeczowe dla szkół, z których pochodziły zwycięskie zespoły.

W kategorii **najlepszy spot** miejsca I-III zajęły zespoły:

- „Animatiw” z Chmielnika (zwycięzca rywalizacji),
- „Custom Shot” z Grodziska Wielkopolskiego,
- „p pixel” z Myślenic.

¹ W pierwszym etapie uczestnicy przygotowywali się do kręcenia filmu – m.in. zapoznawali się z tematem, rozdzielali role.

² W całym konkursie pula nagród miała wartość ponad 40 tys. zł. Nagrody ufundowane zostały przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach Planu działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

W kategorii **najlepszy reportaż** laureatami zostały zespoły:

- „ABeFIT” z Andrychowa (laureat pierwszego miejsca),
- „Open Eye” z Opola,
- „Custom Shot” z Grodziska Wielkopolskiego.

Przyznano również **wyróżnienia** w następujących kategoriach:

- za najlepszy storyboard – „Ekomechanicy” z Elbląga,
- za oryginalny pomysł na realizację reportażu – „Filmowcy” z Trzemeszna,
- za najlepszą piosenkę autorską – „Hell’s Kitchen”.

W głosowaniu internautów największą liczbę głosów uzyskał spot reklamowy grupy „Biokreatorzy” z Zawiercia. Ta sama grupa młodych filmowców wygrała również w drugiej kategorii, w której głosujący przez Internet wybierali najlepszy reportaż z przygotowań i realizacji filmu (materiał „za kulis”).

Na zakończenie gali wszystkim laureatom życzone dalszej wytrwałości w promowaniu zdrowego stylu życia.

Opracowanie
Marta Leoniak
FAPA

Z przykrością informujemy, że konkurs **Dobre praktyki w procesie wdrażania strategii i zarządzania LGD** nie odbędzie się w bieżącym roku. Wykonawca projektu Forms Group sp. z o.o., wybrany zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych, nie wywiązał się z podjętych zobowiązań i w związku z powyższym Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA, wykonując zadania Sekretariatu Centralnego KSOW, odstąpiła od umowy na realizację konkursu.

Wszystkich zainteresowanych uprzejmie przepraszamy.

Zespół Koordynacji KSOW

Realizacja Projektu Flagowego w ramach Strategii Regionu Morza Bałtyckiego

» Trwa realizacja Projektu Flagowego „Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich”, który wypracowano na bazie dyskusji prowadzonych przez Szwedzką Sieć Obszarów Wiejskich oraz Polskie Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Warto przypomnieć, że inicjatywa realizowana jest w oparciu o partnerską współpracę pomiędzy organizacjami z państw nadbałtyckich, a na podstawie doświadczeń organizacji partnerskich Projekt Flagowy identyfikuje i opisuje modele, metody i najlepsze praktyki prowadzące do zaangażowania młodzieży oraz wspierające innowacje na obszarach wiejskich. Działania Projektu Flagowego są konstruowane w taki sposób, aby jednoczyć i aktywizować młodych mieszkańców regionu, co w efekcie ma służyć rozwijaniu turystyki, rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa lub rybactwa śródlądowego.

Zgodnie z przyjętym planem, w całym regionie Morza Bałtyckiego trwa budowanie współpracy partnerskiej pomiędzy organizacjami młodzieżowymi, środowiskiem naukowym oraz władzami publicznymi. Polskimi partnerami projektu są: Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Krakowie, Katedra Socjologii Wsi i Miasta Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu w Łodzi oraz Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA.

We wrześniu tego roku w szwedzkim Parlamencie Rolniczym odbyło się pierwsze, otwierające spotkanie dla wszystkich partnerów Projektu Flagowego, przedstawiciele: Szwecji, Polski, Finlandii, Łotwy oraz Estonii, łącznie czternaście organizacji. Seminarium umożliwiło partnerom projektu wejście w bezpośrednią interakcję, określenie głównych płaszczyzn współpracy oraz zadań dla poszczególnych państw. Polska reprezentowana była przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Katedrę Socjologii Wsi i Miasta Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego, Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Krakowie oraz Fundację Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA.

Przyjęty na spotkaniu harmonogram działań przewiduje łącznie piętnaście spotkań rozłożonych na trzy lata, w tym sześć spotkań typu warsztatowego, trzy typu naukowego oraz sześć mających na celu jak najszerze upowszechnienie zdobytej wiedzy i umiejętności. Wrześniowe spotkanie partnerów Projektu Flagowego zaowocowało przyjęciem logo projektu oraz uruchomieniem portalu internetowego ruralflagship.eu, będącego zarówno bazą informacji, jak i nowoczesnym narzędziem szybkiej wymiany pomysłów i doświadczeń. Efektem spotkania jest również rozpoczęcie badań przez naukowych partnerów projektu, w tym Katedrę Socjologii Uniwersytetu w Łodzi. Badania będą się koncentrować na uwarunkowaniach i mechanizmach zrównoważonego rozwoju na obszarach wiejskich. Ich wynikiem będzie ocena możliwości oraz aktualnych szans wpływania przez młodzież wiejską na kształtowanie rozwoju lokalnego. Badania będą uwzględniały również kwestie związane z podejmowaniem działań na rzecz rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości przez młodzież zamieszkującą obszary wiejskie.

W ramach praktycznych działań realizowanych w Projekcie Flagowym strona szwedzka, przy wsparciu organizacji partnerskich działających w programie Leader, zaaranżowała warsztaty młodzieżowe pn. Youngagement. Nazwa powstała z połączenia wyrazów „młodzież” oraz „zaangażowanie”. Samą koncepcję Youngagement opracowano w szwedzkiej Sieci Obszarów Wiejskich przy udziale dwóch organizacji partnerskich: Stowarzyszenia Vi Unga – wiejskiej organizacji młodzieżowej, wspierającej i zachęcającej młodych ludzi do aktywności w stowarzyszeniach i rozwijaniu młodzieżowych społeczności wiejskich – oraz Stowarzyszenia U-land – tworzącego sieć zaangażowanych osób spełniających się w pracy z młodzieżą z obszarów wiejskich (szwedzkie stowarzyszenie działające w wiejskich środowiskach młodzieżowych na terenach objętych programem Leader). Warsztaty odbyły się pod koniec października br.

w okolicy miejscowości Värnamo, gdzie spotkało się 70 młodych ludzi ze Szwecji, Litwy, Łotwy i Polski oraz obserwatorzy reprezentujący młodzieżową organizację z północnej Anglii. Celem, który przyświecał warsztatom Youngagement, było zainspirowanie młodych ludzi z obszarów wiejskich, przekazanie im wiedzy i umiejętności, tak aby mogli oni realizować swoje pomysły oraz kierunkować swoje zainteresowania w stronę innowacyjnego biznesu na wsi lub innych rodzajów działalności powiązanych z obszarami wiejskimi.

Dotychczasowe doświadczenia z Projektu Flagowego „Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich” realizowanego w ramach Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego pokazują, że formuła współpracy przyjęta przez partnerów jest skutecznym narzędziem do osiągnięcia głównego celu, jakim jest aktywizacja potencjału regionu Morza Bałtyckiego. Kolejne spotkania dla uczestników Projektu Flagowego w roku 2013 przewidziane są w Polsce.

Zespół Koordynacji KSOW

Sielskie wakacje w kujawsko-pomorskiej zagrodzie

„Nie siedź w domu, idź na pole, albo zobacz co w stodole”

» Jeżeli zamierzacie Państwo spędzić urlop z dala od zgiełku i pośpiechu dnia codziennego, zachęcamy do zapoznania się z ofertą turystyczną województwa kujawsko-pomorskiego. Każdy tu znajdzie coś dla siebie. Poczynając od ekskluzywnego spa do różnorodnych atrakcji oferowanych gościom w gospodarstwach agroturystycznych. Oferta jest „na każdą kieszeń” – zależnie od standardu czy długości pobytu. Znajdziecie tu Państwo odpowiednie warunki do rodzinnego wypoczynku, propozycje dla dzieci, wędkarzy, myśliwych czy miłośników koni.

Teren województwa jest przecięty szerokim korytarzem Wisły, tworząc wzdłuż jej osi obszar cennych ekologicznie parków krajobrazowych z licznymi rezerwatami przyrody. Północną część regionu zajmuje olbrzymi kompleks leśny – Bory Tucholskie, oddalony od wielkiego przemysłu, słabo zaludniony, idealny dla ludzi szukających spokoju i kontaktu z naturą. Liczne jeziora przyciągają wędkarzy, a rzeki Brda i Wda są atrakcją dla kajakarzy. W okresie jesiennym Bory Tucholskie chętnie odwiedzają grzybiarze. Warto tutaj zobaczyć prastare kręgi kamienne, akwedukt w Fojutowie, poznać bogatą kulturę i tradycję borowiacką.

Doskonałe warunki do uprawiania sportów wodnych znajdują turyści na Pojezierzu Brodnickim. Jest tu ponad 100 dużych

jezior i rzeka Drwęca, stanowiąca w całości rezerwat ichtiologiczny. Można tutaj odwiedzić unikalne torfowiska powstałe z zanikających jezior.

Mniej znany w Polsce jest region Krajny, wielkie akweny Zalewu Włocławskiego, Jeziora Koronowskiego czy Gopła, ale o Biskupinie, tych „Polskich Pompejach”, opowie każdy uczeń. Przez Kujawy i Pomorze przebiegają Szlak Piastowski i Szlak Fryderyka Chopina. Występują tu bogate złoża solankowe. Odwiedzić można zabytki architektury, muzea, poznać czerwonocegłany gotyk starych miast – Torunia, Chełmna, Grudziądz, Golubia-Dobrzynia, zobaczyć pozostałości po dawnych mieszkańcach tych ziem.

Aby umożliwić Państwu łatwe znalezienie miejsca noclegu na kujawsko-pomorskiej wsi, Sekretariat Regionalny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Kujawsko-Pomorskiego od trzech lat prowadzi stronę internetową www.agroturystyka.kpodr.pl, na której znajdują się dane ponad 350 gospodarstw. Można też sprawdzić ceny pokoi, oferowane atrakcje, zapoznać się z opiniami gości, obejrzyć zdjęcia. Podane są adresy internetowe i telefony, żeby bez trudu zamówić pokój w wybranym przez siebie miejscu i terminie.

Od kilku lat gospodarstwa agroturystyczne oraz obiekty turystyki wiejskiej stają w szranki w regionalnym konkursie „Agro-Wczasy”, którego celem jest wyłonienie tych najlepszych. Sekretariat Regionalny KSOW w ten sposób chce zachęcić właścicieli agroturystyki do inwestowania we własne gospodarstwo oraz do podnoszenia jakości świadczonych usług. Kapituła konkursu przy wyborze zwycięzców kieruje się takimi kryteriami jak: funkcjonalność obiektu, stopień oddziaływania na środowisko, standard, możliwość korzystania ze „zdrowej żywności” produkowanej w gospodarstwie/obiekcie turystyki wiejskiej, atrakcyjność oferty.

Kujawsko-Pomorska wieś zaprasza...

ZRÓDŁO: ARCHIWUM KPDDR

W każdej z kategorii od dwóch lat wylania się trzech laureatów, przyznając im nagrody finansowe, a w tym roku dodatkowo uczestnictwo w wizycie studyjnej do Umbrii we Włoszech. W 2012 roku w kategorii „gospodarstwo agroturystyczne” zwyciężyła agroturystyka „Nad Jeziorem Sopiień” pani Anny Koreckiej. Uroczko położony dom, z miłymi pokojami, zacisznym tarasem, z którego rozciąga się widok na prywatne jezioro, zagroda pełna domowych zwierząt, ogród z ekologicznymi warzywami, tradycyjne potrawy regionalnej kuchni, to wszystko sprawia, że letnicy czują się u pani Anny jak na „babcię wsi”. Wśród obiektów turystyki wiejskiej zwyciężyła stajnia „Młyńska Struga” prowadzona przez panią Darię Jeziorską. Torunianie powierzają pani Darii swoje konie, wierząc, że w jej rękach będą w dobrej kondycji. Dorośli przyjeżdżają tutaj dosiąść wierzchowca, dzieci – spróbować swoich sił na kucach, rodziny – przejechać się bryczką w okolicznych lasach.

Laureaci konkursu „Agro-Wczasy” prezentowani są podczas Forum Turystyki Wiejskiej. W tym roku odbyło się ono w Zajeździe Fojutowo (gm. Tuchola) i wzięło

w nim udział blisko 120 uczestników: właścicieli gospodarstw agroturystycznych, przedstawicieli organizacji turystycznych, lokalnych grup działania, a także urzędów i instytucji zaangażowanych w rozwój agroturystyki na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Motywem przewodnim spotkania było forum pn. „Nowa Jakość”, a jego celem wzajemna inspiracja do kreowania atrakcyjnych wiejskich produktów turystycznych. Forum zorganizowały w partnerstwie: Urząd Marszałkowski – Sekretariat Regionalny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna oraz Starostwo Powiatowe w Tucholi.

Podczas forum wykładowcy przedstawili informacje na temat tworzenia współpracy sieciowej, która może stać się przyczynkiem do zwiększenia przychodów z turystyki wiejskiej. Dzięki wielu przykładom temat ten wzbudził ogromne zainteresowanie wśród uczestników. Powiat tucholski, goszczący na swoim terenie uczestników forum, przedstawił działania wspierające rozwój turystyki, pokazując najciekawsze projekty

„Dworek Wymysłowo” gospodarstwo edukacyjne

ŹRÓDŁO: ARCHIWUM KPDR

zrealizowane na terenie Borów Tucholskich. Dla uczestników forum zorganizowano także wyjazdy studyjne do wiosek tematycznych, „zagród edukacyjnych” oraz wybranych gospodarstw agroturystycznych, w których przedstawiono ofertę pobytową. Było to ciekawe doświadczenie nie tylko dla osób prowadzących własne gospodarstwa agroturystyczne, ale także dla instytucji działających na rzecz rozwoju agroturystyki.

Uczestnicy forum, zainteresowani „zagrodą edukacyjną”, stworzyli grupę, która wspólnie zgłębiała zagadnienie od strony teoretycznej i praktycznej, uczestnicząc w warsztatach i odwiedzając wybrane obiekty edukacyjne w powiecie tucholskim. Były to: Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Leśnej Nadleśnictwa Woziwoda, Zielona Szkoła w Raciąskim Młynie oraz Dworek Wymysłowo – członek Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych.

Dworek Wymysłowo znajduje się 5 km na północny wschód od Tucholi, w otoczeniu lasów, w otulinie Rezerwatu Przyrody „Dolina Rzeki Brdy”. Grunty ponad 25-hektarowego gospodarstwa dochodzą do malowniczo wijącej się rzeki. Gospodarstwo specjalizuje się w hodowli koni i kucyków oraz danieli, wokół których koncentrują się programy edukacyjne. Znajduje się tutaj unikatowe Muzeum Kultury Indiańskiej, którego geneza związana jest z wieloletnią przyjaźnią właściciela zagrody Jana Kłodzińskiego ze Stanisławem Supłatowiczem (Sat-Okh „Długie Pióro”) – wychowanym wśród Indian synem Polki, która uciekła z Syberii, i wodza Indian z plemienia Szawanezów w Ka-

nadzie. Sat-Okh był częstym gościem w Wymysłowie, a w 2000 roku, na trzy lata przed śmiercią, przekazał właścicielowi gospodarstwa zgromadzone przez siebie pamiątki kultury Indian, dając początek muzeum. W ekspozycji oraz pasjonujących opowieściach Jana Kłodzińskiego, który przy dźwiękach indiańskich pieśni oprowadza gości po muzeum, wrażliwy słuchacz odnajdzie wiele płynących z kultury Indian przesłań ekologicznych o uniwersalnym charakterze. I tak z pozoru odległa dziedzina i kultura okazuje się wspomagać cele, które stoją u podstaw Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych.

Podczas forum uczestnicy mieli okazję dowiedzieć się także o nowym sposobie na promocję obszarów wiejskich: regionu oraz gospodarstw, tj. o geocachingu, ciekawej grze wykorzystującej zdobycze technologii GPS, przyciągającej szerokie grono turystów z całego świata.

Po raz pierwszy nazwa „geocaching” pojawiła się w 2000 roku. Słowo „cache” w języku angielskim to skrytka, kryjówka, schowek, natomiast przedrostek „geo” (ziemia) oznacza globalny charakter tej zabawy oraz analogię do geografii. Zlokalizowanie np. ukrytego pojemnika geocache możliwe jest dzięki posiadaniu współrzędnych geograficznych. Od czasu powstania pierwszej skrytki geocache zabawa ta ewoluowała i rozszerzyła się na cały świat. W Niemczech geocaching stał się czołową dyscypliną turystyki indywidualnej i zbiorowej. Natomiast w południowo-zachodniej części tego kraju geocaching uratował wielu przedsiębiorców z branży hotelarskiej i agroturystycznej od prosperowania na granicy opłacalności, czy nawet upadłości.

Warsztaty umiejętności kulinarnych w Sypniewie

ŹRÓDŁO: ARCHIWUM KSOW

To nowe zagadnienie zostało szerzej omówione podczas dwóch szkoleń pn. „Geocaching turystyka XXI wieku na obszarach wiejskich z potencjałem turystyczno-wypoczynkowym”, zorganizowanych przez Sekretariat Regionalny KSOW dla przedstawicieli LGD oraz gmin. O idei tej zabawy i jej wpływie na rozwój turystyki na obszarach wiejskich opowiadał niemiecki znawca geocachingu – pan Leo Walotek-Scheidegger – zdobywca ponad 650 skrzynek geocachingowych i współtwórca blisko 9500 keszy w południowo-zachodniej części Niemiec, oraz promotor geocachingu w Polsce – pan Dariusz Pudełko, działający w okolicach Górzna, na północno-wschodnim krańcu województwa kujawsko-pomorskiego.

Wizyta studyjna w Umbrii, Włochy

ZRÓDŁO: ARCHIWUM KSOW

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Kujawsko-Pomorskiego proponuje również właścicielom gospodarstw agroturystycznych inne formy podnoszenia własnych kwalifikacji, m.in. udział w szkoleniach nt. „Oferta kulinarna: atrakcja i korzyść, czy utrapienie gospodarstwa agroturystycznego?”. Zajęcia prowadzone są w formie paneli dyskusyjnych i obejmują analizę mocnych i słabych stron oferty agroturystycznej w województwie kujawsko-pomorskim, ofertę kulinarną gospodarstw z przykładami jadłospisów, wprowadzenie do przepisów sanitarno-higienicznych niezbędnych dla prowadzenia gastronomii, przetwórstwa oraz wytwarzania potraw i wyrobów garmażeryjnych. W ramach szkoleń odbywają się również warsztaty, których tematem są łatwe w przyrządzeniu lokalne i tradycyjne wędliny oraz wyroby mięsne, metody pasteryzacji przetworów i potraw do dłuższego przechowywania, a także sposoby sporządzania oferty gospodarstwa. Panel praktyczny prowadzą specjaliści z zakresu agroturystyki, kucharze praktycy.

Sekretariat Regionalny KSOW, przy pomocy swoich partnerów, organizuje warsztaty umiejętności kulinarnych przeznaczone dla właścicieli gospodarstw agroturystycznych oraz osób prowadzących gastronomię na wsi. Na Krajnie, w pałacyku w Synpiewie, w 2012 roku odbyły się trzy takie warsztaty pn. „Kuchnia Krajny na co dzień i od święta”, których tematem przewodnim były potrawy i przetwory mączne, mięsa i wędliny oraz gęszina.

W Restauracji Ostromeckiej pod Bydgoszczą w roku ubiegłym takie kulinarne warsztaty dotyczyły przetworów z mięsa

w kuchni kujawskiej oraz gęsziny i polskich tradycji podawania drobiu. W Chełmnie, w lutym, na dzień św. Walentego, którego relikwie znajdują się w tutejszym kościele, prezentowano uczestnikom polskie afrodyzjaki na warsztatach „Amory i alchemia w kuchni”. Można było poznać tajniki używania przypraw i dodatków do potraw z nietypowych podrobów baranich, jagnięcych i koźlęcych, przyrządzania ryb i skorupiaków, sporządzania deserów, napojów i słodczy z czekoladą. Taka wiedza daje możliwość przygotowania przez gospodarstwa nowej oferty „Dla zakochanych”. W okresie świąt Wielkanocy zapraszaliśmy właścicieli gospodarstw do Gruczna (gm. Świecie) na warsztaty „Palmy i baranki – kuchnia obrzędowa”, w trakcie których prezentowano potrawy ściśle związane z Wielkim Postem oraz Wielkanocą. Z tym okresem łączy się również tradycja „wiązania” palm na Niedzielę Palmową, zwaną też „Kwietną” czy „Wierzbną”. Na warsztatach i pokazach tajniki wykonywania takich palm przekazywali rękodzielnicy, a w tym roku panie trenerki z Wileńszczyzny na Litwie.

Te wszystkie działania Sekretariatu Regionalnego KSOW pozwalają szeroko zareklamować sielską wieś Kujaw i Pomorza, wspomóc właścicieli w poszukiwaniu własnej drogi rozwoju, wyposażyć ich w nowe umiejętności, co w efekcie powinno przynieść profesjonalizację i specjalizację oferty agroturystycznej, zgodną z ogólnościatową tendencją w tej dziedzinie.

Anna Dybowska

SR KSOW Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Wydarzenia w regionach

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Dolnośląskiego

Piękna Wieś Dolnośląska 2012

Konkurs „Piękna Wieś Dolnośląska”, już po raz czwarty zorganizowany przez Urząd Marszałkowski, to jeden z elementów wsparcia, jakie Samorząd Województwa Dolnośląskiego przygotował dla sołectw i gmin uczestniczących w programie Odnowa Dolnośląskiej Wsi.

Celem konkursu jest wyłonienie oraz wypromowanie najlepszych, najbardziej innowacyjnych i wzorcowych przykładów aktywności mieszkańców z terenów wiejskich. Intencją organizatorów jest to, by konkurs nie tylko stał się wyznacznikiem Odnowy Dolnośląskiej Wsi, lecz – co najważniejsze – aby finał konkursu był prawdziwym dorocznym świętem wsi dolnośląskiej i wpisał się trwale w jej krajobraz. Po czterech latach śmiało można powiedzieć, że tak właśnie się stało.

Do udziału w tegorocznej edycji zgłoszono ogółem **48 wsi z 28 gmin**, tj. więcej niż w roku poprzednim. Konkurs, podobnie jak w ubiegłym roku, zorganizowany został w czterech kategoriach: „Najpiękniejsza Wieś” – zgłoszono **14 wsi**, „Najpiękniejsza Zagroda” – startowało **6 zagród**, „Najlepsze przedsięwzięcie Odnowy Wsi” – **20 projektów** oraz „Najlepszy start w Odnowie Wsi” – oceniano **13 projektów**.

W pracach komisji konkursowej, powołanej przez Marszałka Województwa, udział wzięli przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego, Dolnośląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu, Dolnośląskiej Izby Rolniczej, pracownicy naukowcy z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu i Uniwersytetu Wrocławskiego oraz moderatory Odnowy Dolnośląskiej Wsi. Komisja konkursowa w ramach 11 wyjazdów terenowych, podczas których oceniano poszczególne wsie, przejechała ogółem ponad 3000 km.

Podsumowując krótko IV edycję konkursu, należy przede wszystkim podkreślić dużą świadomość gminy w zakresie idei Odnowy Wsi i zasad konkursu, którymi kierowała się przy wyborze zgłaszanych wsi i projektów.

W kategorii „Najpiękniejsza Zagroda” nagrodzone gospodarstwa to takie, jakie można odnaleźć w każdej wsi, a jednocześnie stanowiące doskonałe przykłady połączenia tradycyjnej formy budowlanej z jej nową funkcją. Przy wyborze zwrócono uwagę na ogromne zaangażowanie właścicieli tych gospodarstw w życie społeczne swoich wsi.

W przypadku kategorii „Najlepsze przedsięwzięcie Odnowy Wsi” oraz „Najlepszy start w Odnowie Wsi” – zgłoszone projekty charakteryzowały się dużą pomysłowością, ale przede wszystkim tym, że tworzone były na bazie oddolnej inicjatywy. Powstały one w wyniku dużej aktywności i nakładu pracy mieszkańców, i co najistotniejsze – finanse nie pochodziły w 100% ze źródeł UE, lecz przede wszystkim stanowiły środki uzyskane z funduszy krajowych, w tym składki i granty, co świadczy o umiejętnościach mieszkańców w zakresie pozyskiwania źródeł finansowania dla swoich projektów. Wszystkie nagrodzone projekty to przykłady wzorcowe, łączące w sobie cechy przedsięwzięć integrujących mieszkańców, z wykorzystaniem elementów edukacyjnych czy wzmacniających tożsamość mieszkańców wsi. W każdym z trzech projektów mieszkańcy sukcesywnie, krok po kroku, realizowali poszczególne ich etapy. Co także istotne – projekty te stanowiły początek kolejnych tego typu inicjatyw podejmowanych przez lokalną społeczność.

W przypadku kategorii „Najlepszy start w Odnowie Wsi” – nagrodzono projekty zrealizowane w niewielkich miejscowościach. Komisja była nie tylko pod ogromnym wrażeniem zapału liderów wiejskich, ich wyróżniającej się aktywności i zaangażo-

wania, ale przede wszystkim bardzo dojrzałego podejścia do spraw związanych z planowaniem rozwoju swoich wsi.

Jak łatwo się domyślić, najtrudniejszym zadaniem dla komisji okazał się wybór w kategorii „Najpiękniejsza Wieś”. W roku bieżącym zgłoszono bardzo aktywne miejscowości, które mogły pochwalić się licznymi projektami. Jednak konkurs rządzi się swoimi prawami i należało wybrać tych najlepszych z najlepszych. Wszystkie zgłoszone sołectwa były wyjątkowe, choć każde inne. Nagrodzone i wyróżnione sołectwa mogły poszczycić się przede wszystkim swoimi mieszkańcami – są to ludzie niezwykle zaangażowani, z pomysłem na rozwój wsi, w której mieszkają, od lat sukcesywnie realizujący swoje pasje w nietuzinkowych przedsięwzięciach. Dzięki ich ciężkiej pracy w każdej z nagrodzonych miejscowości powstały wspaniałe projekty, będące wizytówką danej miejscowości. W większości z nich istnieją przygotowane gotowe oferty dla turystów, takie jak: wyprawy odkrywców, ścieżki rowerowe, spacerowe, spływy – przygotowane na bazie zasobów, jakimi wieś dysponuje. W nagrodzonych sołectwach Odnowa Wsi istnieje od kilku lat. Mieszkańcy z własnej inicjatywy zrealizowali szereg wspaniałych projektów, a w każdej z miejscowości istnieją liczne organizacje lokalne. Odnowa Wsi niejako scaliła działania mieszkańców dolnośląskiej wsi i w sposób strategiczny nakreśliła dalsze plany.

Laureatami tegorocznej edycji konkursu zostali:

I. Kategoria „Najpiękniejsza Wieś”

- I miejsce: Pęgów, gm. Oborniki Śląskie
- II miejsce: Międzygórze, gm. Bystrzyca Kłodzka
- III miejsce: Potasznia, gm. Milicz
- wyróżnienie: Bystrzyca Górna, gm. Świdnica
- wyróżnienie: Ławszowa, gm. Osiecznica

Dodatkowo moderatorzy Odnowy Wsi postanowili ufundować **trzy nagrody specjalne w postaci szkoleń z zakresu tematycznego wybranego przez nagrodzone wsie**. Edyta Rząsa przyznała nagrodę wsi Różanka i wsi Goworów, obie z gm. Międzyzlesie, Krzysztof Szustka – warsztaty z wypraw odkrywców dla wsi: Bystrzyca Górna, gm. Świdnica, oraz Chobienia, gm. Rudna. Trzecie szkolenie ufundowane zostało przez Danutę Nowak i Pawła Antoniewicza dla wsi Tyniec Mały w gminie Kobierzyce.

Laureat I miejsca – **Pęgów w gminie Oborniki Śląskie**. „W truskawkowym Pęgowie żyje się radośnie i twórczo” – tak

Pęgów

FOT. KRZYSZTOF SZUSTKA

o swojej miejscowości mówią sami mieszkańcy – i to może być najkrótsza i najbardziej trafna definicja Najpiękniejszej Wsi Dolnego Śląska 2012. Pęgów to typowa-nietypowa wieś podmiejska, i mimo iż położna jest przy drodze wojewódzkiej, znalazła pomysł na siebie, by stać się miejscowością atrakcyjną turystycznie. Wyróżnikiem wsi są truskawki, na bazie których mieszkańcy budują swój rozwój. Liczne połączone ze sobą projekty mają na celu nie tylko poprawić jakość i standard życia, ale także wypromować gminę poza jej terenem. W tym celu Pęgów dołączył do klastra organizacji lokalnych gmin powołanego w celu wspierania inicjatyw społecznych. Obok licznych projektów inwestycyjnych zrealizowanych we wsi, wpływających na poprawę jej wizerunku i standardu życia mieszkańców, cyklicznie już organizowane są imprezy, na których pojawiają się nie tylko mieszkańcy wsi czy sąsiednich sołectw, ale także goście z innych gmin. W czerwcu odbywa się coroczne Święto Truskawki, a we wrześniu Jarmark Osobliwości. Wieś promuje się w Internecie – posiada stronę www i profil na Facebooku. Oferta wsi obejmuje także ścieżkę bosych stóp¹, wyprawy terenowe, galerię wyrobów artystycznych, doskonałą bazę noclegową, a w jednym z prywatnych gospodarstw – minizoo. Wieś słynie także z pięknych ogrodów przydomowych, które nadają niepowtarzalny urok miejscowości.

We wsi zgodnie działa wiele organizacji, w tym od 2008 r. Stowarzyszenie Rozwoju Pęgowa, które zasługuje na najwyższe uznanie przede wszystkim za zdolność absorpcji środków

¹ Ścieżka bosych stóp, zwana też ścieżką zmysłów – to wytyczona trasa różnej długości wyłożona materiałami pochodzenia naturalnego, np. szyszkami, piaskiem, korą drzew, po której należy przejść bosą. Jest to bardzo interesujący pomysł na powrót do natury.

Goworów, gm. Międzyzlesie

FOT. KRZYSZTOF SZUSTKA

zewnątrznych, planowanie swojego rozwoju, systematyczną realizację założonych sobie celów, a także za koordynację działalności wszystkich organizacji we wsi. W ciągu trzech lat działalności stowarzyszenie zrealizowało przeszło 50 projektów na łączną kwotę ponad 300 000 zł. Podsumowując – Pęgów to wieś nowoczesna, budująca swój wizerunek i rozwój na własnych zasobach, w tym na najważniejszym – jakim są jej mieszkańcy.

II. Kategoria „Najpiękniejsza Zagroda”

W tej kategorii komisja postanowiła przyznać trzy nagrody oraz jedno wyróżnienie.

- I miejsce: Grażyna i Dariusz Jesionowscy, Goworów, gm. Międzyzlesie
- II miejsce: Władysława Gil i Wiktor Urbańczyk, Radzimowice, gm. Bolków
- III miejsce: Bernadeta i Krzysztof Gryniewiczzy, Luboradz, gm. Mściwojów
- wyróżnienie: Anna i Sebastian Żywiół, Olszany, gm. Strzegom

III. Kategoria „Najlepsze przedsięwzięcie Odnowy Wsi”

Do tej kategorii w roku bieżącym zgłoszono 20 niezwykle interesujących projektów, przez co wybór tych najlepszych był dla komisji bardzo trudny. Dodatkowo komisja postanowiła przyznać dwa wyróżnienia.

- I miejsce: Zagospodarowanie terenu rekreacyjnego przez mieszkańców miejscowości, Smreczyna, gm. Międzyzlesie

- II miejsce: Dobrze mieć miedź, Sierszowice, gm. Radwanice
- III miejsce: Klub integracji międzypokoleniowej – aktywna wieś dzięki aktywnym seniorom, Piława Dolna, gm. Dzierżoniów
- wyróżnienie: Remontu się nie boimy, bo o pięknej świetlicy marzymy – remont świetlicy i jej otoczenia w społeczeństwie Podlesie jako przykład współpracy i integracji społeczności wiejskiej, Podlesie, gm. Niemcza
- wyróżnienie: Turystyczny rozwój Lubiąża poprzez Ekomuzeum Cysterskie, Lubiąż, gm. Wołów

IV. Kategoria „Najlepszy start w Odnowie Wsi”

Kategoria ta w swoim założeniu ma identyfikować wsie, którym w okresie od kilku do kilkunastu miesięcy udało się z sukcesem rozpocząć swoją przygodę z Odnową Wsi. Wszystkim nagrodzonym projektom udało się to w 100%.

- I miejsce: Bagno wciąga – cisza, spokój, lasy, zioła, Twoja dusza jest wesoła – realizacja programu krótkoterminowego, Bagno, gm. Oborniki Śląskie
- II miejsce: Promocja i integracja wsi Rzeszówek poprzez stworzenie miejsca estradowego na boisku oraz montaż witaczy, Rzeszówek, gm. Świerzawa
- III miejsce: Mieszkańcy konsekwentnie dążą do realizacji wizji – wyróżnia nas tradycja i aktywność mieszkańców, Krzydłina Wielka, gm. Wołów
- wyróżnienie: Owocowa Kraina Zabawy, Wierzowice Małe, gm. Góra

Smreczyna, gm. Międzyzlesie

FOT. KRZYSZTOF SZUSTKA

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Lubelskiego

» We wrześniu br. zorganizowane zostały dwa wyjazdy studyjne: do Irlandii oraz Danii. Oba sfinansowane były ze środków Pomocy Technicznej, Schematu III „Stworzenie i utrzymanie Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich”.

Wyjazd studyjno-szkoleniowy do Irlandii

W dniach 16-21 września 2012 r. trzydziestu przedstawicieli z terenu województwa lubelskiego wzięło udział w wyjeździe studyjno-szkoleniowym do Irlandii. Jego głównym celem było poznanie przykładów dobrych praktyk w zakresie wdrażania lokalnych strategii rozwoju oraz zasad funkcjonowania lokalnych grup działania. Uczestnicy mieli okazję zapoznać się z działalnością LGD w Irlandii, w tym z problemami związanymi z zarządzaniem grupy, planowaniem, wdrażaniem oraz rozliczaniem projektów.

Jednym z pierwszych zrealizowanych punktów programu była wizyta w siedzibie IRD Duhallow w Newmarket, w której miała miejsce prezentacja oraz dyskusja dotycząca struktury LGD, programu Leader, jak również innych programów. Spotkanie poprowadziła Maura Walsh – prezes IRD Duhallow. Uczestnicy mieli okazję zapoznać się ze specyfiką struktury oraz działalnością LGD.

Dużym zainteresowaniem cieszyła się wizyta w wiosce Banteer, podczas której reprezentant władz lokalnych Michael Doyle przedstawił prezentację dotyczącą programów: RSS – mającego na celu polepszenie życia społeczności wiejskiej, oraz CE – ukierunkowanego na pomoc bezrobotnym członkom społeczności w znalezieniu zatrudnienia. Ciekawym doświadczeniem było zapoznanie się z projektem pn. „Duhallow Community Food Services”, realizowanym w miejscowości Boherbue, który powstał z myślą o potrzebach osób biednych dzięki programowi „Rural Meals”. Ponadto zorganizowany został wyjazd do miejscowości Kiskeam, w której znajdują się obiekty turystyczne i rekreacyjne wybudowane przy udziale funduszy z programu Leader. Kolejnym punktem wizyty była prezentacja przygotowana przez dr. Frana Igoe dotycząca programu LIFE. Dużym zainteresowaniem cieszył się wyjazd

Siedziba IRD Duhallow w Irlandii

do miejscowości Freemount – finaliści ogólnokrajowego konkursu „Pride of Place”, mającego na celu poprawę jakości życia mieszkańców. Odbyły się także prezentacje przygotowane przez Trionę Murphy, członka IRD Duhallow, oraz Jacka Rocha, członka zarządu IRD Duhallow. Uczestnicy wyjazdu odwiedzili również centrum kulturowe „Bruach na Carraige Rockchapel” propagujące naukę tradycyjnej muzyki i tańców irlandzkich.

Podczas trzeciego dnia pobytu w Irlandii goście z Polski mieli możliwość uczestniczyć w spotkaniach, podczas których zaprezentowano kolejne istotne zagadnienia. Jedną z prezentacji, przygotowaną przez Carmel Fox, dyrektor LGD Ballyhoura, dotyczyła historii, struktury LGD, zarządzania i strategii ekonomicznych, kolejną poruszała tematykę procesu planowania projektów. Duże zainteresowanie uczestników wzbudziła wizytacja projektu „Revamp”, mającego na celu renowację używanych przedmiotów. Przedstawiciel LGD Ballyhoura zaprezentował kwestie dotyczące zatrudnienia i szkoleń w kontekście współpracy międzyinstytucjonalnej. Podczas wyjazdu do Friars Gate w Kilmallock uczestnicy zapoznali się z organizacją i finansowaniem imprez masowych w miasteczku. Omówiono również tematykę dotyczącą finansowania obiektów turystycznych na obszarze Ballyhoura oraz propagowania programu Leader w Irlandii.

Uczestnikami wyjazdu były osoby wydelegowane przez LGD z naszego województwa, w tym członkowie wszystkich organów stowarzyszenia, a także dyrektorzy biur.

Wyjazd studyjno-szkoleniowy do Danii z zakresu produkcji zwierzęcej

W terminie 24-29 września 2012 r. odbył się wyjazd studyjno-szkoleniowy do Danii z zakresu produkcji zwierzęcej, organizacji i funkcjonowania grup producentów oraz marketingu produktu.

Głównym celem wizyty było zapoznanie uczestników z zasadami funkcjonowania branży produkcji zwierzęcej. W wyjeździe wzięło udział 30 osób z województwa lubelskiego. Byli to przede wszystkim producenci rolni zajmujący się chowem trzody chlewnej. Bogaty program merytoryczny, w tym wizyty w gospodarstwach oraz zakładach przetwórczych, stał się doskonałą okazją do pokazania, jak od strony praktycznej funkcjonuje produkcja i przetwórstwo. Uczestnicy wyjazdu zapoznali się ze skalą i strukturą produkcji zwierzęcej w Danii. Mieli oni również okazję poznać korzyści płynące ze stosowania innowacyjnych technologii. Ponadto spotkania z przedstawicielami ministerstwa pozwoliły na porównanie wymogów i rozwiązań stosowanych w Polsce i na terenie Danii.

Dużym zainteresowaniem cieszyło się spotkanie z przedstawicielami Danish Agriculture & Food Council Axelborg, podczas którego przedstawiono prezentację dotyczącą funkcjonowania oraz struktury duńskiego rolnictwa w sektorze produkcji zwierzęcej (bydła i trzody chlewnej). Podczas spotkania poruszone zostały zagadnienia związane m.in. z doradztwem, sprzedażą na terenie Danii oraz eksportem. Następnym punktem wizyty studyjnej było spotkanie z przedstawicielami Danish Veterinary and Food Administration w Ringsted. Uczestnicy z dużym zaciekawieniem wzięli udział w prezentacji oraz

dyskusji poprowadzonej przez Petera Lybeckera Larsena, urzędowego lekarza weterynarii. Spotkanie było okazją do zapoznania się z zasadami: kontroli żywności i funkcjonowania inspekcji weterynaryjnej w Danii, badania zawartości dioksyn w żywności, kontroli bakteryjnej i chemicznej. Podczas wyjazdu zorganizowano również spotkanie z przedstawicielami Kold College w Odense, największej nowoczesnej instytucji edukacyjnej, której zakres działalności obejmuje zarówno uprawy, jak i branżę przetwórstwa żywności.

Uczestnicy wizyty udali się także do mleczarni Krusa, funkcjonującej w ramach koncernu Arla Foods. Jest to największa w Danii spółdzielnia zajmująca się przetwórstwem mleka. Wizyta w mleczarni stała się okazją do zdobycia wiedzy z zakresu organizacji produkcji, pozyskania i przechowywania surowca oraz form sprzedaży. Podczas wyjazdu na farmę specjalizującą się w produkcji bydła, również działającą w ramach Arla Foods, uczestnicy zapoznali się z metodami produkcji, w tym ze stosowaniem pasz, procedurami pozyskiwania mleka oraz zbytu produktów. Kolejnym punktem programu była wizyta w miejscowości Losning, w której znajduje się gospodarstwo państwa Birthe i Nielsa Nielsenów, prowadzących chów trzody chlewnej. Była to kolejna wizyta, pozwalająca producentom z Lubelszczyzny na dyskusję i wymianę doświadczeń. Następnym miejscem, które odwiedziła grupa z Polski, była firma Danish Crown – największy w Europie przetwórcza mięsa wieprzowego, prowadzący działalność w formie spółdzielni. Uczestnicy wyjazdu odwiedzili również Agrofood Park Aarhus prowadzący działalność jako centrum doradztwa, wymiany doświadczeń oraz wdrażania technologii w zakresie rolnictwa i przetwórstwa. Odbyło się także spotkanie z przedstawicielami Związku Rolników Duńskich, podczas którego przedstawiono historię i zakres działania tej organizacji. Jednocześnie podkreślono wagę doradztwa i wsparcia merytorycznego dla rolników.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Lubuskiego

Uroczystości dożynkowe w Spale

16 września 2012 r. odbyły się Dożynki Prezydenckie w Spa-

le. W tym roku Marszałek Województwa Lubuskiego Elżbieta Polak została zaproszona przez Prezydenta RP Bronisława

Komorowskiego do Komitetu Honorowego Dożynek. Podczas ceremonii dożynkowej podziękowała ona rolnikom w imieniu Konwentu Marszałków Województw Rzeczypospolitej Polskiej. Uroczystości w Spale uświetnił m.in. występ Lubuskiego Zespołu Pieśni i Tańca. Starością dożynek była Renata Kozdęba z Lutowisk, która prowadzi gospodarstwo ekologiczne i hodowlę owiec. Starostą – Andrzej Spiralski, który zajmuje się uprawą rzepaku i kukurydzy oraz hodowlą bydła mlecznego. Starostowie wspólnie wręczyli prezydentowi bochen chleba.

Na stoisku województwa można było spróbować specjałów z naszego regionu, m.in. miodów pana Remigiusza Dutkowiaka, serów kozich z Gospodarstwa Rolnego Qzko, wędlin lokalnych, które przygotowała Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” z Żar. Chętni mogli zaopatrzyć się w pamiątkowe wyroby z wosku pszczelego, które pieczolowicie przygotował pan Lesław Skonieczny. W Alei Twórców Ludowych czekały natomiast na odwiedzających lubuskie pierniki oraz galanteria i ozdoby rękodzielnicze wystawiane przez „Białego Tulipana”. Po raz kolejny nie zawiódł słynny już browar EDI ze Wschowy, oferujący przeróżne smaki piwa regionalnego, poczynając od jasnego, na miętowym kończąc. Świętowanie trwało do późnych godzin wieczornych.

Smaki jesieni lubuskiej

Lubuskie Plony Jesieni to „smaczna” impreza. Przekonali się o tym ci, którzy w dniu 14 października 2012 r. odwiedzili teren Zielonogórskiego Rynku Rolno-Towarowego, podczas drugiej już edycji tego wydarzenia. Jego celem jest głównie promocja lubuskich producentów warzyw, owoców i zdrowej żywności oraz produktów regionalnych i tradycyjnych. Wpisuje się ono w przedsięwzięcia związane z budowaniem lubuskiej marki i w kampanię promocyjną dotyczącą zdrowego odżywiania i stylu życia. Ponadto takie imprezy umożliwiają nawiązanie bezpośredniego kontaktu mieszkańcom regionu lubuskiego z producentami i wystawcami ekologicznej żywności. Marszałek Województwa Lubuskiego Elżbieta Polak, otwierając Lubuskie Plony Jesieni, podziękowała wszystkim za przybycie, a rolnikom i wystawcom za produkty, które ze sobą przywieźli. Lubuskie Plony Jesieni to wyjątkowa okazja do spróbowania wielu regionalnych smaków, ale i porozmawiania o ich produkcji. Wystawcy zdradzali niektóre tajniki swoich znakomito-

Stoisko województwa lubuskiego

ARCHIWUM SR KSOW WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

ści. Na scenie zaprezentowały się zespoły folklorystyczne, były pokazy carvingu (rzeźbienie, wycinanie) w dyni, degustacje, można było również usłyszeć ponad 100-letnią katarynkę. Marszałek Elżbieta Polak razem z Kołem Gospodyń Wiejskich z Nowego Kramaska częstowała wyśmienitą zupą z dyni. Stanisław Tomczyszyn, członek Zarządu Województwa Lubuskiego, ogłosił natomiast wyniki konkursu na najładniejsze stoisko, najlepszą autopromocję oraz na najlepsze smaki. Nadmienić należy, że najlepszym produktem, którego zasmakowała komisja oceniająca, został ser kozie z Gospodarstwa Qzko.

Wspieramy producentów rolnych

SR KSOW Województwa Lubuskiego wraz z Urzędem Marszałkowskim Województwa Opolskiego oraz Związkiem Pracodawców – Dzierżawców i Właścicieli Rolnych w Opolu zorganizował w dniach 2-5 października wyjazd studyjny grup producentów

ARCHIWUM SR KSOW WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

rolnych do Francji. Wyjazd miał na celu zapoznanie się z dobrymi praktykami rolniczymi stosowanymi w sektorze francuskim. Uczestnicy spotkali się m.in. z przedstawicielami Francuskiej Organizacji Branży Oleistej i Francuskiego Związku Producentów Roślin Oleistych. Mieli również okazję zwiedzić gospodarstwo

doświadczalne w Chaumoy, a także spółdzielnię Axereal w Cha-teaudun. Podczas wizyty uczestnicy dyskutowali nad planami konsolidacji gospodarczej rolników i uzyskania efektu skali. Wyjazd stworzył nowe perspektywy współpracy i umożliwił przeniesienie innowacyjnych pomysłów na polski grunt.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Łódzkiego

Wybraliśmy najładniejszą kronikę

Dzieje pokoleń spisane na kartach historii opowiadają o życiu i dorobku mieszkańców naszego regionu. Pielęgnowane pieczołowicie przez kolejne osoby stanowią skarbnicę wiedzy o lokalnych społecznościach. Są świadectwem wydarzeń i chwil tak różnych, tych radosnych i tych smutnych. Chronią od zapomnienia to, co najcenniejsze: tradycję i kulturę naszego regionu. Mowa oczywiście o kronikach. Często nie wiemy, że takie istnieją i są wciąż prowadzone, a przecież warto je pokazywać.

Pamięć o kronikach spisywanych przez mieszkańców naszego województwa postanowił odświeżyć Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Łódzkiego wraz z Regionalnym Związkiem Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Łodzi, organizując „Konkurs Kronik 2012”.

W dniu 27 września 2012 r. odbyła się uroczysta konferencja podsumowująca jego wyniki. Do konkursu zgłoszone zostały 82 kroniki prowadzone m.in. przez: koła gospodyń

wiejskich, ochotnicze straże pożarne oraz osoby prywatne, które dokumentują dzieje swoich okolic. Jedne – obszerne, kilkutomowe, z pożółkłymi od starości kartkami; inne – młodsze, bogato zdobione i pełne fotografii. Każda z nich warta była przyznania nagrody, jednak komisja musiała wybrać tę najpiękniejszą. Wybór nie należał do najłatwiejszych. Po długich i burzliwych obradach członkowie komisji ogłosili werdykt:

- **miejsce 1 – KGW Rydzyny,**
- **miejsce 2 – OSP w Zadziemiu,**
- **miejsce 3 – KGW Wiskitno,**
- **miejsce 4 – KGW Niesięcin,**
- **miejsce 5 – Zespół Fajne Babki z Będkowa,**
- **miejsce 6 – KGW Jędrzejów,**
- **miejsce 7 – KGW Janówka,**
- **miejsce 8 – KGW Bąków Dolny,**
- **miejsce 9 – KGW Łągiewniki Nowe,**
- **miejsce 10 – OSP w Łowiczu,**
- **miejsce 11 – Edward Warzycha.**

Nagrodę za najlepszą prezentację kroniki otrzymała OSP w Rzgowie.

Pani Maria Kaczorowska, dyrektor Departamentu Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich wraz z panem Krzysztofem Banasiakiem, przewodniczącym Rady Regionalnego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Łodzi pogratulowali zwycięzcom dotychczasowych efektów pracy. Życzliwi dalszych sukcesów i wytrwałości w dokumentowaniu historii ich działań.

Laureaci konkursu otrzymali niezwykle atrakcyjne nagrody ufundowane przez Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Łódzkiego. Dodatkowo każdy z uczestników otrzymał czystą kronikę, która jest zachętą do kontynuowania tradycji i wypełniania stron nowymi zapiskami.

Grusze zdobyte!

Piątek 28 września 2012 r. był dniem wyjątkowym. Na pewno długo nie zapomni go sześćcioro laureatów, którzy powiększyli grono najlepszych gospodarzy prowadzących agroturystykę w regionie łódzkim. Podczas konferencji, którą swoją obecnością uświetnili wicemarszałek województwa łódzkiego Artur Bagieński i dyrektor Departamentu Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich Maria Kaczorowska, wręczono długo oczekiwaną, piękną statuetki Złotej Gruszy.

Ta nagroda jest swego rodzaju symbolem jakości, dobrze spędzonego czasu i odpoczynku na łonie natury. A także symbolem pracy i trudu, jaki ci, którzy o nią walczą, wkładają w prowadzenie swoich gospodarstw. Gospodarze kwater agroturystycznych robią to przecież dla nas, żebyśmy mogli w ich przytulnych domach posmakować domowego jedzenia, zaznać radości z oglądania wygwieżdzonego nieba i z oddychania świeżym powietrzem.

W roku 2012, w IV edycji konkursu na najlepsze gospodarstwo agroturystyczne „Złota Grusza” zwyciężyli:

Kategoria I Gospodarstwo agroturystyczne tradycyjne

Miejsce I: Gospodarstwo agroturystyczne „Nad Rawką”, Krzysztof Walczak, Budy Grabskie 45 (gmina Skierniewice)

Miejsce II: Gospodarstwo agroturystyczne „Nad Strugą”, Beata Kalemba, Dzietrzniki 216 (gmina Pątnów)

Miejsce III: Gospodarstwo agroturystyczne „Udane lato” Teresa Purgał, Dąbrówka 213 (gmina Aleksandrów)

Kategoria II Gospodarstwo agroturystyczne

Miejsce I: Gospodarstwo agroturystyczne „Gościniec nad Prosną” Mariusz Mączka, Gola 1b (gmina Bolesławiec)

Miejsce II: Gospodarstwo agroturystyczne Ewy Kempy, Felinów 13 (gmina Osjaków)

Miejsce III: Gospodarstwo agroturystyczne „Bumerang” Jolanta Foks, Chlebów 3 (gmina Lipce Reymontowskie).

Laureaci konkursu otrzymali nie tylko słynne statuetki, ale przede wszystkim niezwykle atrakcyjne nagrody finansowe, ufundowane przez Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Łódzkiego.

W Łódzkiem nie ma górnego ani morza, ale to nie znaczy, że nie można tu wspaniale spędzić wakacji. Stawy, w których można łowić ryby, łąki, lasy z trasami rowerowymi i konnymi, i wiele, wiele innych atrakcji, które można by wymieniać w nieskończoność! A wszystko to oferują nam gospodarstwa agroturystyczne, jedna z największych pereł turystycznych regionu. Mimo

Statuetki Złotej Gruszy dla najlepszych gospodarstw

że w tym roku sezon urlopowy dobiegł końca, gospodarstwa agroturystyczne mają ofertę całoroczną, więc z prawdziwą radością Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Łódzkiego zaprasza Państwa na urlop pod gruszą. Koniecznie złotą!

Łódzcy eksperci polecili do Wielkiej Brytanii

Po raz kolejny w tym roku Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Łódzkiego zorganizował wyjazd studyjny dla swoich partnerów. Tym razem grupa pracowników naukowych oraz studentów z województwa łódzkiego w dniach 15-18 października wybrała się do Bath w Wielkiej Brytanii. Wizyta związana była z energooszczędnym, naturalnym budownictwem, a zwłaszcza z korzyściami, jakie płyną z wykorzystywania materiałów o niskiej emisji zanieczyszczeń, które są dostępne na obszarach wiejskich. Głównym celem wizyty na Uniwersytecie w Bath były wykłady, prezentacje oraz dyskusje poświęcone m.in.: ekologicznym materiałom budowlanym o niskiej emisji zanieczyszczeń; technologii budowania domów z surowców naturalnych i wizycie w domu eksperymentalnym (Bale Haus); mocnym i słabym stronom konstrukcji wykonanych z surowców naturalnych w kontekście ich zastosowania w Polsce oraz metodom transferu technologii stosowanej w Wielkiej Brytanii na obszary wiejskie w województwie łódzkim. Oprócz Bath uczestnicy odwiedzili instytucje opracowujące i stosujące surowce naturalne w budownictwie w Bristolu oraz Didcot.

Celem wyjazdu było zapoznanie grupy ekspertów z Politechniki Łódzkiej z najnowszymi osiągnięciami badawczymi z zakresu wykorzystania w budownictwie ekologicznych i powszechnie dostępnych na obszarach wiejskich materiałów oraz określenie perspektywy zastosowania tych rozwiązań w Polsce.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Małopolskiego

Smakowita Małopolska na targach Polagra Food 2012 i Smaki Regionów

W dniach 6-9 października 2012 r. w Poznaniu odbywały się targi Smaki Regionów połączone z Polagra Food. Małopolska po raz pierwszy zorganizowała swoje stoisko podczas tej imprezy i... została laureatem konkursu „**Najciekawsza Promocja Regionu na targach Smaki Regionów 2012**” za atrakcyjną formę promocji regionu, produktów tradycyjnych i dziedzictwa kulturowego!

Na stoisku „**Zasmakuj w Małopolsce**” znalazły się same rarytasy: susza sechłońska wraz z połędwicą nadziewaną suską, prezentowane przez LGD „Na Śliwkowym Szlaku”; naturalnie tłoczone soki owocowe i owocowo-warzywne oraz wina owocowe oferowane przez Tłocznię Maurer; kapusta po góralsku, tarcioki i hałuski, promowane przez Podhalańską LGD; strząska, koziołki siedliszowskie, żurek na zakwasie, smalec domowy, ogórki kiszone, tradycyjny chleb wiejski, ciasto ucierane z jabłkami i kruszonką, ciasto drożdżowe z orzechami i powidłem węgierkowym, ciasto drożdżowe z kruszonką, które przywiozła LGD „Zielony Pierścień Tarnowa”; kołacz jurajski, pieczona jagnięcina olkuska, nalewka „Czar pustyni” i wędzone pstrągi, prezentowane przez LGD „Nad Białą Przemszą”,

ZRÓDŁO: SR KSOW WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

oraz oczywiście oscypki, bryndza, gołki i korbacze, o których wszystkim zainteresowanym opowiadał osobiście pan Kazimierz Furczoń.

Podczas oficjalnego otwarcia ogłoszono również laureatów **Medali Targów „Smaki Regionów”**. Wśród nich znaleźli się producenci doskonałych serów, wędlin, olejów, alkoholi oraz wypieków i lodów. Konkurs skierowany był do działających na obszarze Unii Europejskiej osób fizycznych, przedsiębiorstw, instytucji publicznych, samorządów, organizacji pozarządowych, a jego celem było wyłonienie i nagrodzenie najlepszych produktów żywności naturalnej i tradycyjnej. Z terenu Małopolski medal otrzymała Bacówka Towary Tradycyjne z Rajbrotu za produkt „szynka naturalna”. Oprawę artystyczną ceremonii zapewniła kapela góralska „Watra” z Czarnego Dunajca, która była również obecna na stoisku Małopolski.

Jak co roku podczas targów Polagra Food Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego wraz z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi ogłosili laureatów **nagród „Perła 2012”** w konkursie „**Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów**”. Z Małopolski Perły otrzymały następujące produkty:

- bryndza podhalańska – Kazimierz Furczoń, Bacówka u Kazka z Leśnicy,
- pasztet z dziczyzny – Bacówka Towary Tradycyjne z Rajbrotu,
- a w kategorii potrawa:
 - ziemniaczana sakiewka dziadka w kapuście – Maria Olczyk, Dom Weselny „Akropol” z Gorlic.

Małopolscy producenci aktywnie brali także udział w zorganizowanej przez Kancelarię Prezydenta RP debacie publicznej pt. „Czy produkt lokalny musi być niszowy?”. Podczas niej prowadzono ożywioną dyskusję o problemach producentów i rolników dotyczących wymogów prawnych w sprzedaży bezpośredniej, a także podkreślano rolę dobrej promocji produktów lokalnych i regionalnych.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi na swoich stoiskach promowało polskie produkty regionalne posiadające oznakowanie UE: „Chroniona Nazwa Pochodzenia”, „Chronione

Oznaczenie Geograficzne”, „Gwarantowana Tradycyjna Specjalność”, w tym m.in. małopolskie jabłka łąckie oraz produkty ekologiczne.

W trakcie targów odbyła się też, jak co roku, gala programu „Poznaj Dobrą Żywność”, podczas której Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wręczył znak programu PDŻ, przyznany ponad 40

polskim producentom. Również w tym programie uhonorowani znakami PDŻ zostali małopolscy producenci: Sądecki Bartnik A. i J. Kasztelewicz ze Stróż oraz Piekarnia „Złoty Kłos” z Dobczyc.

Podczas targów Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi otworzył także, z okazji 50-lecia Wspólnej Polityki Rolnej, wystawę prezentującą ewolucję i dokonania WPR.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Mazowieckiego

VI Mazowiecki Kongres Rozwoju Obszarów Wiejskich

O dotychczasowym rozwoju terenów rolniczych na Mazowszu w kontekście działań samorządowych oraz o kierunkach i możliwościach rozwoju po 2013 roku dyskutowali uczestnicy VI Mazowieckiego Kongresu Rozwoju Obszarów Wiejskich. W obradach, które odbywały się w Zegrzu, w dniach 25-26 października br., udział wzięli: przedstawiciele Samorządu Województwa Mazowieckiego – marszałek Adam Struzik oraz członek zarządu Janina Ewa Orzełowska, blisko 200 wójtów, burmistrzów i przedstawicieli lokalnych grup działania z całego regionu oraz przedstawiciele resortu rolnictwa, z podsekretarzem stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Tadeuszem Nalewajkiem na czele.

Mazowiecki Kongres Rozwoju Obszarów Wiejskich już na stałe wpisał się w kalendarz najważniejszych imprez organizowanych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. O potrzebie systematycznej dyskusji, służącej wyznaczeniu kierunków działań na terenach rolniczych, świadczy rosnące z roku na rok zainteresowanie organizowaną debatą. Spotkanie stało się okazją do rozmowy na temat dotychczasowych działań inicjowanych przez samorząd województwa na obszarach wiejskich, znaczenia lokalnych przedsięwzięć na tle polityki ogólnokrajowej oraz planowania przestrzennego w kontekście zasad zrównoważonego rozwoju. Wymieniono także doświadczenia z realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Odbywający się kongres stał się także okazją do uroczystego wręczenia nagród w regionalnych konkursach: na najlepsze

Laureaci „Przyjaznej Wsi 2012”

gospodarstwo ekologiczne, innowacyjne gospodarstwo agroturystyczne oraz „Przyjazna Wieś 2012”.

Nagrodzonymi laureatami konkursu na najlepsze gospodarstwo ekologiczne w roku 2012 zostali:

W kategorii „ekologiczne gospodarstwo towarowe”:

- I miejsce – pan Benedykt Karłowicz (powiat pułtuski),
- II miejsce – pan Artur Hackiewicz (powiat łosicki),
- III miejsce – pan Roman Gorzkowski (powiat płocki).

W kategorii „ekologia – środowisko”:

- I miejsce – pan Piotr Karwala (powiat płoński),
- II miejsce – pan Andrzej Abramowski (powiat miński),
- III miejsce – pan Jerzy Peplowski (powiat makowski).

Nagrodzonymi laureatami konkursu na innowacyjne gospodarstwo agroturystyczne zostali:

- I miejsce – pani Grażyna Książkiewicz – gospodarstwo agroturystyczne „Maciejówka”, wieś Korzeń Rządowy, gmina Łąck,

» Z ŻYCIA KSOW

- II miejsce – pani Anna Oliszewska – „Leśniczówka Paryż”, wieś Rzy, gmina Sochocin,
- III miejsce – państwo Barbara Kuligowska-Roman i Witold Roman – gospodarstwo agroturystyczne „Bania”, wieś Brzeźnik, gmina Wierzbno.
- III miejsce – Zagospodarowanie terenu pod plac zabaw i boisko dla dzieci i młodzieży wraz z adaptacją budynku na świetlicę wiejską – projekt zrealizowany przez Gminę Pokrzywnica.

W kategorii „infrastruktura społeczna”:

Nagrodzonymi laureatami konkursu „Przyjazna Wieś 2012” zostali:

W kategorii „infrastruktura techniczna”:

- I miejsce – Poprawa jakości usług medycznych oraz sposobu zarządzania placówką poprzez kompleksową przebudowę budynku SP ZOZ w Borowiu oraz zakup sprzętu i wyposażenia – projekt zrealizowany przez Gminę Borowie,
- II miejsce – Budowa sieci kanalizacyjnej z przyłączami – projekt zrealizowany przez Gminę Staroźreby,
- I miejsce – Rozbudowa biblioteki i zagospodarowanie terenu przy Domu Kultury w Kałuszynie oraz jego wyposażenie – projekt zrealizowany przez Gminę Kałuszyn,
- II miejsce – Rozbudowa z przebudową urządzeń sportowo-rekreacyjnych przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Brzozie – projekt zrealizowany przez Gminę Głowaczów.

VI Mazowiecki Kongres Rozwoju Obszarów Wiejskich został dofinansowany ze środków Schematu III Pomocy Technicznej PROW 2007-2013.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Opolskiego

Jubileusz XV-lecia Odnowy Wsi w województwie opolskim

Uruchomiony w 1997 r. Program Odnowy Wsi w województwie opolskim jest największym oraz najdłużej działającym w Polsce regionalnym programem aktywizującym lokalne społeczności wiejskie. W ramach programu, po raz pierwszy w kraju, zaangażowano mieszkańców wsi w proces budowania strategii rozwoju opolskich sołectw. Przy udziale moderatorów zostały zidentyfikowane mocne i słabe strony wielu miejscowości, a następnie wyznaczone cele i kierunki ich rozwoju. Program stał się jednym z wyróżników regionu. Pojęcie odnowy wsi kojarzone jest z Opolszczyzną, a nasz program ma następców w kilku innych województwach.

Dzięki wsparciu samorządu województwa po 15 latach funkcjonowania programu opolskie sołectwa rozwijają się szybciej, obierają specjalizacje, współpracują z otoczeniem, stając się miejscem strategicznie ważnym dla gminy. We

wsiach poprawiła się znacznie jakość życia. Mieszkańcy są inicjatorami i realizatorami ciekawych projektów wzmacniających poczucie tożsamości, ożywiło się życie wspólnotowe i współpraca mieszkańców oraz organizacji działających na wsi. Liderzy odnowy w swoich działaniach czerpią z bogactwa kulturowego regionu i tradycyjnej śląskiej gospodarności.

Program przyczynił się do powstania ponad 180 stowarzyszeń odnowy wsi, które z powodzeniem starają się o finansowanie swoich projektów z różnorodnych źródeł, nie tylko z budżetów gminnych.

Jednym z głównych działań programu jest organizowany co roku konkurs „Piękna Wieś Opolska”, którego rolą jest wyłanianie i promowanie najlepszych wzorców działania. We wszystkich dotychczasowych 15 edycjach konkursu o tytuł najpiękniejszej wsi ubiegały się 243 sołectwa, które cechowały się dynamiką i wysoką jakością realizowanych przedsięwzięć, współdziałaniem wewnątrznych organizacji oraz dbałością o zachowanie i kształtowanie krajobrazu wiejskiego. W 2012 r. wprowadzono

do konkursu nową kategorię związaną z obchodzonego jubileuszem: „Najpiękniejsza wieś XV-lecia Odnowy Wsi Opolskiej”. Do tej kategorii mogły zgłaszać się sołectwa – laureaci I miejsca w kategorii „Najpiękniejsza wieś” z poprzednich edycji konkursu. Ten zaszczytny tytuł przyznano Kamieniowi Śląskiemu w gminie Gogolin.

W dniach 18-19 października 2012 r. w Prószkowie k. Opola odbyły się międzynarodowe obchody XV-lecia Odnowy Wsi w Polsce. Uczestniczyło w nich kilkaset osób, wśród nich przedstawiciele Europejskiego Stowarzyszenia Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi ARGE z Austrii, administracji rządowej i samorządowej, przedstawiciele nauki

i liderzy odnowy wsi. Jubileusz odbywał się pod honorowym patronatem Prezydenta RP, Bronisława Komorowskiego.

Obok uroczystej gali podsumowującej jubileusz programu, dla liderów społeczności wiejskiej z Polski zorganizowano warsztaty służące wymianie wiedzy i doświadczeń w zakresie realizacji idei odnowy wsi. Uczestnicy warsztatów dyskutowali na temat przyszłości odnowy wsi, systemów wsparcia tego systemu i roli odnowy wsi w kształtowaniu jakości życia na wsi. Zaproszeni goście mieli ponadto możliwość spotkania się z opolskimi liderami odnowy wsi poprzez udział w podróżach studyjnych po najciekawszych wsiach nagradzanych w konkursie „Piękna Wieś Opolska”.

Dr Andrzej Hałasiewicz, ekspert Prezydenta RP, zachęcał, by kontynuować ten kierunek działania. Mówił, że odnowa wsi realizowana jest obecnie w województwach opolskim, dolnośląskim, podkarpackim, wielkopolskim i warmińsko-mazurskim. Zaznaczył, że dobrze by było, gdyby inne regiony dostrzegły zalety płynące z programu.

Natomiast Theres Friewald-Hofbauer z ARGE podkreśliła, że Polacy mogą być dumni z tego, co udało się im osiągnąć w ramach Programu Odnowy Wsi.

Marszałek województwa opolskiego, Józef Sebesta, przypomniał, że w programie uczestniczy blisko 700 sołectw. Od początku jego wdrażania Samorząd Województwa Opolskiego przeznaczył ze swojego budżetu łącznie blisko 4,5 mln zł, a prowadzona ewaluacja wskazuje, że od 2007 do 2011 r. wartość przedsięwzięć materialnych i niematerialnych realizowanych przez sołectwa uczestniczące w programie wyniosła 133 mln zł i corocznie systematycznie wzrasta. Każda złotówka przeznaczo-

Podróż studyjna po woj. opolskim w ramach obchodów XV-lecia Odnowy Wsi w Polsce, Prószków
ŹRÓDŁO: MATERIAŁY WŁASNE UMWO

czona na realizację zadania wygenerowała więc dodatkowo 23 zł w końcowej wartości projektów – wyliczał marszałek.

Doświadczeniami z realizacji programu dzielili się burmistrz Gogolina Joachim Wojtala i sołtys Kamienia Śląskiego Zbigniew Kawa. Gogolin w programie uczestniczy niemal od początku, bo od 14 lat. Z kalkulacji burmistrza wynika, że jedna złotówka zainwestowana przez gminę w realizację przedsięwzięcia zwracała się średnio sześciokrotnie. Odnowa rozbudziła przedsiębiorczość w społecznościach wiejskich.

Wojewoda opolski Ryszard Wilczyński (inicjator programu w Polsce) potwierdził słowa burmistrza Gogolina, iż program pozwolił mieszkańcom na przemianę atutów, nieraz skromnych, w śmiałe wizje, wcześniej nieświadomione i zgoła niemożliwe. „Ludzie odkryli siłę tożsamości, energię wzajemnych relacji, moc sprawczą wiejskich wspólnot. Zrodziła się świadomość, że wieś nie jest karą i przegraną, przeciwnie – może być miejscem satysfakcjonującego życia, przepelnionego pracą i współpracą oraz wartościami nieobecnymi już w miastach. Przez lata zaangażowania w odnowę wsi mieszkańcy, zmieniając wieś, zmienili siebie. Zyskali poczucie dumy z miejsca, w którym żyją, poczucie sensu starań o jego przyszłość, szacunek społeczeństwa” – mówił wojewoda.

Uroczysta gala w Prószkowie była okazją do nagrodzenia zasłużonych dla rozwoju programu. Prezydent RP przyznał 6 Złotych, 7 Srebrnych i 23 Brązowe Krzyże Zasługi za działalność na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Natomiast pięcioro liderów odnowy wsi otrzymało honorową odznakę „Za zasługi dla Województwa Opolskiego”. Byli to: Jadwiga Wójciak z Wierzbia, Zbigniew Kawa z Kamienia Śląskiego, An-

drzej Kruczkiewicz z Przechodu, Danuta Izydorczyk ze Starych Siołkowic oraz Piotr Witek z Bukowa.

Jednym z efektów jubileuszu XV-lecia Programu Odnowy Wsi w Polsce jest stworzenie sieci gmin zaangażowanych w proces odnowy. Sieć ma pełnić rolę partnera dla samorządów województw. Jej zadaniem jest wymiana doświadczeń i rozwój sołectw działających w ramach programu. W skład sieci weszły gminy:

- Gogolin i Popielów z Opolszczyzny,
- Gniewino i Czarna Dąbrówka z woj. pomorskiego,
- Dzierżoniów z Dolnego Śląska,
- Strumień z woj. śląskiego.

Zaplanowano już dwa pierwsze spotkania członków sieci – w Strumieniu i Kamieniu Śląskim. Podczas tych spotkań powstanie szerszy plan działań w ramach sieci.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Podkarpackiego

VIII Podkarpackie Święto Miodu

W sobotę 6 października 2012 r. w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego królował miód i inne produkty wytworzone przez pszczoły. Nie powinno to nikogo dziwić, bo właśnie tego dnia w Rzeszowie obchodzono VIII Podkarpackie Święto Miodu. Organizatorami wydarzenia byli: Marszałek Województwa Podkarpackiego oraz Zarząd Wojewódzkiego Związku Pszczelarzy w Rzeszowie. Do stolicy Podkarpacia zjechali pszczelarze z całego województwa. Uczestnicy święta, w sali audytorijnej Urzędu Marszałkowskiego, mogli wysłuchać wykładu prof. dra hab. Artura Stojko ze Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach. Pan profesor przybliżył tematykę apiterapii, jej stan obecny oraz nadzieje na przyszłość. Poruszony został również temat preparatów

chemicznych bezpiecznych dla pszczół, o których mówiła pani Marta Sobel z firmy Makhteshim Agan Poland. VIII Podkarpackie Święto Miodu to także konkursy, w których udział brali pszczelarze z terenu województwa podkarpackiego. W kategorii „Najlepsza Pasieka Podkarpacia 2012” nagrody w grupie pasiek amatorskich otrzymali: pierwsze miejsce – pan Wiesław Jakubowski, Gminne Koło Pszczelarzy w Trzebownisku, drugie miejsce – pan Henryk Mazur, Rejonowe Koło Pszczelarzy w Kolbuszowej, trzecie miejsce – pan Józef Demitraszek, Rzeszowskie Koło Pszczelarzy. Wśród pasiek towarowych nagrodzono: pierwsze miejsce – pan Jan Mrocza, Rejonowe Koło Pszczelarzy w Nowym Żmigrodzie, drugie miejsce – pan Marian Maksymiec, Koło Pszczelarzy w Ustrzykach Dolnych, trzecie miejsce – pan Wiesław Kiełbasa, Regionalny Związek Pszczelarzy w Lubaczowie. Za najlepszą pasiekę promującą pszczelarstwo uznano pasiekę państwa Nathalie i Jerzego Leban z Morawska, k. Jarosławia.

W trakcie uroczystej gali VIII Podkarpackiego Święta Miodu odbywało się głosowanie w konkursie na „Najlepsze miody nektarowe i spadziowe”. Uczestnicy gali degustowali miody z 31 podkarpackich pasiek, a następnie głosowali na jeden z nich. Oddano ponad 300 głosów. I tak, pierwsze miejsce zajął pan Izidor Guzik, drugie miejsce – pan Józef Płonka, a trzecie miejsce – pan Marek Barzyk.

Najbardziej zasłużonym podkarpackim pszczelarzom, którzy w tym roku wykazali się szczególnym zaangażowaniem w pasiecznictwie, pan marszałek Lucjan Kuźniar wspólnie z panem Tadeuszem Sabatem, prezydentem Polskiego Związ-

Stoisko z miodem i innymi produktami pszczelimi ZRÓDŁO: ARCHIWUM SR KSOW WOJ. PODKARPACKIEGO

ku Pszczelarskiego, oraz panem Romanem Bartonem, prezesem zarządu Wojewódzkiego Związku Pszczelarzy, wręczyli odznaczenia Polskiego Związku Pszczelarskiego.

IV edycja Targów Lokalnych Grup Działania

W dniu 2 września 2012 r. na głównym deptaku Rzeszowa lokalne grupy działania zaprezentowały tradycyjne i regionalne produkty kulinarne, dorobek historyczny, kulturowy oraz ofertę turystyczną. Była to już IV edycja Targów Lokalnych Grup Działania z terenu całego województwa podkarpackiego. Wydarzenie to zorganizował Samorząd Województwa Podkarpackiego, a współorganizatorami imprezy byli: Urząd Miasta Rzeszowa oraz Polskie Radio Rzeszów.

Uroczystego otwarcia tegorocznej edycji targów dokonał członek Zarządu Województwa Podkarpackiego pan Lucjan Kuźniar. W swoim przemówieniu podkreślił ogromne znaczenie lokalnych grup działania w zakresie kultywowania i promowania rodzimych tradycji regionalnych. Na terenie województwa podkarpackiego funkcjonuje 31 LGD, te trójsektorowe partnerstwa publiczno-społeczno-gospodarcze, opracowując lokalne strategie rozwoju, przyczyniają się do rozwoju ekonomicznego regionów. Dzięki pracy LGD wzrasta poziom życia na obszarach wiejskich, rozwija się patriotyzm lokalny – powiedział pan Lucjan Kuźniar.

W tym roku na targach zaprezentowało się 25 LGD z województwa. Mieszkańcy Rzeszowa oraz goście, którzy przybyli z całego regionu, mieli możliwość skosztowania specjalów kulinarnych przygotowanych przez panie zrzeszone w kołach gospodyń wiejskich funkcjonujących w ramach LGD. Na stoiskach oferowano zdrową ekologiczną żywność, różne gatunki wędlin, chleba, ciast, nalewek, pierogów i innych regionalnych potraw. Wszystko smakowite, świeże i domowe – wykonane

Prezentacja rękodzieła podczas IV edycji Targów LGD

ZRÓDŁO: ARCHIWUM SR KSOW WOJ. PODKARPACKIEGO

zgodnie z lokalną tradycją, podane na pięknie przyozdobionych stołach. W ramach IV Targów można było podziwiać wyroby rękodzieła, folkloru, zapoznać się z atrakcjami turystycznymi i historycznymi. Całości prezentacji towarzyszyła oprawa artystyczna w postaci występów zespołów folklorystycznych.

Podczas IV Targów LGD trwał konkurs na najlepsze stoisko wystawiennicze. Kapituła konkursowa, oceniająca poszczególne stoiska LGD, miała trudne zadanie. Przy ocenie ekspozycji brano pod uwagę m.in. pomysłowość w aranżacji stoiska, różnorodność prezentacji wystawowej oraz towarzyszącą prezentacji oprawę artystyczną. Ostatecznie pierwsze miejsce zajęła Czarnorzecko-Strzyżowska Lokalna Grupa Działania, drugie miejsce przypadło Lokalnej Grupie Działania „Lasovia”, trzecie miejsce na podium zajęło Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Liwocz”. Pozostałym uczestnikom konkursowych zmagania przyznano honorowe wyróżnienia.

Podczas imprezy jedną z wielu atrakcji były występy artystów z Rzeszowskiego Domu Kultury i Centrum Sztuki Wokalnej. Najmłodszy mogli wziąć udział również w konkursach z zakresu wiedzy o funduszach europejskich.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Podlaskiego

Najlepsi kucharze świata na Suwalszczyźnie

Sekretariat Regionalny KSOW włączył się w organizację projek-

tu „Cook it Raw”, który realizowany był w dniach 26-29 września br. na Suwalszczyźnie (Gościniec Jaczno). Głównym organizatorem przedsięwzięcia był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

» Z ŻYCIA KSOW

nasz udział polegał na przygotowaniu prezentacji produktów lokalnych oraz zapewnieniu transportu gościom – 15 najlepszym szefom kuchni z całego świata. Przez tych kilka dni, które spędzili na pięknej Suwalszczyźnie, poszukiwali oni inspiracji kulinarnych, czerpiąc je wprost z natury, czyli u źródeł smaku. Jak przystało na mistrzów kuchni, do tematu podeszli bardzo poważnie i przy pierwszych promieniach słońca, nie bacząc na deszcz, przemierzali ostępy leśne w poszukiwaniu zwierzyzny, ziół oraz pomysłów na finałową kolację. Inicjatywa miała charakter kameralny, bez elementów „show” oraz rywalizacji. Zamiast tego dominowało twórcze skupienie i dyskusje o najlepszym wykorzystaniu lokalnego potencjału do celów kulinarnych. Poprzednie edycje przedsięwzięcia „Cook it Raw” odbyły się w Japonii, Japonii i we Włoszech. Jako KSOW liczymy, że wizyta ta pomoże wypromować nasz region oraz zwiększyć popyt na nasze surowce i wyroby z Listy Produktów Tradycyjnych. Mamy nadzieję, że z pomocą podobnych inicjatyw, lecz również dzięki rejestracji produktów w systemie unijnym oraz promocji w ramach ruchu „Slow Food”, nasze produkty częściej będą się pojawiać w obrocie gospodarczym, na czym skorzystają zarówno konsumenci, jak i producenci.

Województwo podlaskie podczas prezentacji produktów lokalnych było reprezentowane przez pana Mieczysława Kazimierza Baszko, wicemarszałka województwa podlaskiego oraz panią Ewę Kulikowską, dyrektor Departamentu Rolnictwa i Obszarów Rybackich w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podlaskiego.

Wyjazd studyjny na Litwę

W dniach 2-4 października 2012 r. odbył się wyjazd studyjny do rejonów druskiennickiego i solecznickiego na Litwie. Tematem przewodnim wyjazdu było „Zachowanie i ochrona tradycji oraz dziedzictwa kulturowego i krajobrazu przez społeczności lokalne na obszarach wiejskich”.

Uczestnikami wyjazdu byli liderzy wiejscy, przedstawiciele stowarzyszeń, w tym Podlaskiego Stowarzyszenia Agroturystycznego, doradztwa rolniczego, twórcy ludowi i przedstawiciele instytucji wspierających kultywowanie i ochronę dziedzictwa kulturowego. Zasadniczym celem przedsięwzięcia było:

- zapoznanie się z przykładami kultywowania tradycji, ochrony krajobrazu i dziedzictwa kulturowego na Litwie,

Cook it Raw

ŹRÓDŁO: SR KSOW WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

- zwiększenie aktywności i świadomości mieszkańców obszarów wiejskich województwa podlaskiego oraz rejonów druskiennickiego i solecznickiego na Litwie w zakresie zachowania i ochrony tradycji, dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu,
- zapoznanie się z formami i metodami działania instytucji wspierających lokalne społeczności.

Pierwszy dzień uczestnicy spędzili w Druskiennikach. Po wysłuchaniu prelekcji tematycznych przeszli oni najciekawszymi zakątkami Druskiennik, zwiedzili muzeum leśne, poznali zabytkową wieś Svendubre położoną nad rezerwatem przyrody „Dolina Rajgrodzka” i zwiedzili Park Wypoczynku i Rzeźby A. Czesnulisa we wsi Naujasode.

W drugim dniu odbyło się spotkanie z merem rejonu solecznickiego Zdzisławem Palewiczem, można było także posłuchać wykładów pt. „Pielęgnowanie i ochrona tradycji oraz dziedzictwa kulturowego i krajobrazu w warunkach rejonu solecznickiego” oraz „Dziedzictwo kulturowe i krajobrazowe elementem rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej w rejonie solecznickim”. Grupa z Podlasia zwiedziła gospodarstwa agroturystyczne z rejonu solecznickiego, a podczas wizyty dyskutowano nt. wykorzystania dziedzictwa kulturowego w agroturystyce.

Wartością dodaną wyjazdu była możliwość poznania niezwykłych historii o dawnej świetności i obecnej sytuacji kurortu uzdrowiskowego w Druskiennikach, opowiadanych uczestnikom przez przewodniczkę. Wyjazd studyjny sprzyjał spotkaniom z ciekawymi, młodymi ludźmi pracującymi w administracji solecznickiej, którzy wspierają działania lokalnych społeczności w zakresie kultywowania dziedzictwa kulturowego. W ramach krótkiego pobytu na Litwie uczestnicy mogli także zwiedzić zamek w Trokach i poznać jego historię.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Pomorskiego

Konkurs „Piękna Wieś 2012” rozstrzygnięty!

W tegorocznej rywalizacji o tytuł najpiękniejszej wsi województwa pomorskiego zwyciężyło Krzywe Koło, a wśród pomorskich zagród bezkonkurencyjne okazało się gospodarstwo państwa Katarzyny i Arkadiusza Kropidłowskich w Nowym Barkoczynie. 25 września 2012 r. podczas uroczystej gali w Dworze Artusa w Gdańsku uhonorowano laureatów konkursu „Piękna Wieś 2012”.

Była to już 19. edycja konkursu „Piękna Wieś”, który realizowany był w trzech etapach – gminnym, powiatowym i wojewódzkim – oraz rozstrzygany w dwóch kategoriach: „wieś i „zagroda”. Na etapie wojewódzkim w rywalizacji wzięło udział 13 wsi i 15 zagród.

Przy ocenie miejscowości członkowie komisji brali pod uwagę m.in. jej estetykę, wyposażenie w urządzenia ochrony środowiska, dbałość o zachowanie dziedzictwa kulturowego, a także zaangażowanie mieszkańców w prace społeczne na rzecz swojej miejscowości, przedsiębiorczość liderów wiejskich, troskę o wygląd wsi oraz podejmowane dotychczas działania. Za najpiękniejszą wieś komisja konkursowa uznała **Krzywe Koło** w gminie Suchy Dąb. Drugie i trzecie miejsce w konkursie zajęły odpowiednio: **Reskowo** (gmina Chmielno) i **Rekowo** (gmina Bytów). Komisja przyznała również trzy wyróżnienia

dla wsi: **Lasowice Wielkie** (gmina Malbork), **Gwieździn** (gmina Rzeczenica) i **Rekowo Górne** (gmina Puck). Oprócz nagród finansowych zwycięskie miejscowości otrzymały prawo do posługiwania się tytułem „Pięknej Wsi”. Mieszkańcy Krzywego Koła w centralnym punkcie swojej miejscowości umieszczą tablicę z informacją o zajęciu pierwszego miejsca.

W kategorii „zagroda” zwyciężyli państwo Katarzyna i Arkadiusz Kropidłowscy ze wsi Nowy Barkoczyn (gmina Nowa Karczma). Kolejne miejsca zajęli państwo Elżbieta i Andrzej Hallmannowie, prowadzący gospodarstwo w Swarzewie (gmina Puck, II miejsce) oraz pani Renata Piernicka z Nowej Cerkwi (gmina Morzeszczyn, III miejsce). Komisja konkursowa wyróżniła również trzy gospodarstwa: państwa Elżbiety i Krzysztofa Gołuńskich z Borkowa (gmina Żukowo), pana Marka Milewczyka z Czarnówka (gmina Nowa Wieś Lęborska) oraz panów Władysława i Czesława Haase z Dobrzewina (gmina Szemud).

Kolejne edycje konkursu „Piękna Wieś” pokazują, jak wiele do zaoferowania ma pomorska wieś i lokalne społeczności. Marszałek województwa pomorskiego Mieczysław Struk oraz członek Zarządu województwa pomorskiego Czesław Elzanowski, podsumowując tegoroczny konkurs, podkreślili aktywność mieszkańców małych miejscowości, ich przedsiębiorczość, zaangażowanie, a przede wszystkim umiejętność wykorzystania potencjału przyrodniczego, społecznego i kulturowego oraz lokalnej tradycji w rozwoju obszarów wiejskich województwa pomorskiego.

Kulinarna jesień na Pomorzu

Sekretariat Regionalny KSOW na Pomorzu po raz kolejny włączył się w organizację jesiennych imprez nawiązujących do tradycji kulinarnych regionu. „Kaszëbscë Jëstkù” w Ostrzycach i „O jëściu na Kociewiu” w Subkowach to prawdziwa przyjemność dla podniebienia miłośników kuchni regionalnej.

Tradycyjną częścią Festiwalu Potraw Kaszubskich „Kaszëbscë Jëstkù” jest konkurs na najsmaczniejszą potrawę kaszubską. W tym roku w kulinarnych zmaganiach startowa-

Laureaci konkursu „Piękna Wieś 2012”

FOT. BIURO PRASOWE UMWP

» Z ŻYCIA KSOW

ło 13 zespołów – koła gospodyń wiejskich, szkoły gastronomiczne oraz lokalni restauratorzy, a wyniki ich prac oceniało jury, któremu przewodniczył dr Henryk Lewandowski, prezes Stowarzyszenia Restauratorów Gdańskich. Za najsmaczniejszą potrawę festiwalu uznano kaczkę po pomorsku przygotowaną przez młodych adeptów sztuki kucharskiej z Powiatowego Zespołu Szkół nr 1 w Kościerzynie.

Dodatkową atrakcją festiwalu był pokaz kulinarny w wykonaniu kuchmistrza Kazimierza Żołnowskiego oraz Krzysztofa Szulborskiego. Zgromadzona publiczność mogła obserwować sposób przyrządzania potraw oraz techniki dekorowania, a przede wszystkim spróbować najsmaczniejszych kaszubskich specjałów.

Symposium „O jeściu na Kociewiu” jest połączeniem wykładów, warsztatów i konkursów poświęconych tradycjom kulinarnym Kociewia. W tym roku na stołach królowały miody. Ich znaczenie i wykorzystanie w kuchni kociewskiej było motywem przewodnim całej imprezy. W konkursie na najsmaczniejszą kociewską potrawę bezkonkurencyjny okazał

Kulinarna jesień...

FOT. EMILIA LASKOWSKA

się kotlet w miodzie z glazurowaną na maśle marchewką, który otrzymał tytuł „Hit Symposium Kulinarnego”. Natomiast najmłodszy uczestnik sympozjum mogli wziąć udział w konkursie plastycznym „Moja przygoda z miodem”. Nie zabrakło też tradycyjnych kociewskich śpiewów i tańców. Muzyczną niespodzianką dla wszystkich przybyłych na sympozjum był występ Zbigniewa Wodeckiego.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Śląskiego

Jarmark nad Liswartą „Dobre, bo swojskie”

W dniach 1-2 września 2012 r. w Dankowie, w gminie Lipie, odbył się Jarmark nad Liswartą pn. „Dobre, bo swojskie”. Organizatorami przedsięwzięcia byli: Sekretariat Regionalny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich działający przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego oraz Gminny Ośrodek Kultury w Lipiu.

Na imprezie zaprezentowano liczne przykłady rękodzieła artystycznego wykonanego przez lokalnych twórców oraz produkty przygotowane przez panie z kół gospodyń wiejskich. Podczas spotkania odsłonięto i poświęcono także kamień upamiętniający walki 19. Pułku Ułanów Wołyńskich, do jakich doszło na terenie gminy.

Atrakcją jarmarku była osada rycerska zaaranżowana na wzór istniejących w XVII wieku oraz pokaz jazdy konnej w wykonaniu grupy rekonstrukcyjnej ułanów. Jednostka Ochot-

niczniej Straży Pożarnej z Lipia przygotowała dla uczestników pokaz ratownictwa drogowego. Centralnym punktem programu było Wielkie Gotowanie Staropolskiego Dankowskiego Bigosu, który przygotował znany z programu telewizyjnego Ostoja, Grzegorz Russak.

Poświęcenie kamienia upamiętniającego walki Ułanów Wołyńskich – Jarmark nad Liswartą

ARCHIWUM SR KSOW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Celem organizacji Jarmarku nad Liswartą była promocja walorów turystycznych gminy Lipie, upowszechnienie lokalnej kultury i sztuki ludowej oraz popularyzacja lokalnych produktów kulinarnych.

Dwudniowe szkolenie na temat biogazu rolniczego

Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie, w ramach działań realizowanych przez Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Śląskiego, zorganizował w dniach 17-18 października 2012 r. w Mikołowie dwudniowe szkolenie na temat biogazu rolniczego. Szkolenie połączone było z wyjazdem do funkcjonującej biogazowni rolniczej.

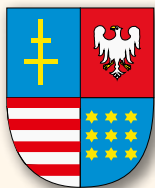
Uczestnikami szkolenia byli w szczególności rolnicy zainteresowani praktycznym zastosowaniem odnawialnych źródeł energii w swoich gospodarstwach, pracownicy urzędów gmin oraz osoby związane z sektorem rolnym, działające na terenie województwa śląskiego.

Gotowanie Staropolskiego Dankowskiego Bigosu - Jarmark nad Liswartą
ARCHIWUM SR KSOW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Oprócz udziału w wykładach uczestnicy mieli także możliwość zwiedzenia gminnej biogazowni w Tranovicach w Czechach oraz biogazowni pana Władysława Butora w Łanach Wielkich (o mocy ok. 0,6 MW).

Szkolenie miało na celu dostarczenie uczestnikom rzetelnych i pełnych informacji na temat biogazu rolniczego oraz przedstawienie dobrych praktyk w funkcjonujących biogazowniach na obszarach wiejskich, w kraju i za granicą.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Świętokrzyskiego

Świętokrzyscy rolnicy u naszych południowych sąsiadów

Świętokrzyska Izba Rolnicza wspólnie z SR KSOW w Kielcach zorganizowała wyjazd studyjny dotyczący produktów regionalnych w Unii Europejskiej – zwłaszcza uprawy winorośli i winiarstwa w krajach o podobnym stażu w Unii Europejskiej i znaczących tradycjach winiarskich, tj. Słowacji, Węgrzech i Rumunii. Wyjazd odbył się w dniach 8-13 października 2012 roku.

Celem wyjazdu było poznanie specyfiki rynku produktów tradycyjnych, w szczególności produkcji winiarskiej, która wydaje się być możliwa do odtworzenia jako tradycyjna uprawa, występująca niegdyś w części regionu świętokrzyskiego.

Uczestnikami wyjazdu studyjnego byli delegaci Świętokrzyskiej Izby Rolniczej, rolnicy zajmujący się agroturystyką, produkcją winiarską oraz innymi formami przedsiębiorczości pozarolniczej, w tym przedstawiciele Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarne, doradcy – pracownicy ŚIR, przedstawiciele samorządu wojewódzkiego i powiatowego.

Wyjazd przyczynił się do zapoznania uczestników z warunkami uprawy winorośli i przetwórstwa winogron w krajach o zbliżonym stażu członkostwa w Unii Europejskiej. W państwach, które dołączyły do unijnej Piętnastki, warunki uprawy są różne i charakteryzują się lokalną specyfiką. W naszym województwie także są tereny, na których można uprawiać winorośl z wykorzystaniem do przetwórstwa na wina wysokiej jakości. Można porównać je do tych, które charakterystyczne są dla Słowacji, ale lokalne uwarunkowania są wszędzie nieco

Z wizytą w jednej z winnic na Słowacji

ŹRÓDŁO: SR KSOW WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

inne. Jak potwierdzili uczestnicy, którzy już produkują wina na własny użytek lub z przeznaczeniem do degustacji dla gości w agroturystyce, wyjazd był bardzo pouczający i miał wiele cennych walorów poznawczych. Jak mówi dr Magdalena Ka-

płań z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, szansa dla polskich winogron i win należy upatrywać w rynkach lokalnych. Dotyczy to przede wszystkim małych winnic, których właściciele będą zainteresowani tzw. sprzedażą bezpośrednią, z pominięciem pośredników. Taki sposób dystrybucji jest najłatwiejszy w rejonach atrakcyjnych turystycznie i może być rozwijany w gospodarstwach nastawionych na agroturystykę. Także winogrona deserowe są atrakcyjnym produktem regionalnym.

Należy również podkreślić, że fundusze będące w dyspozycji Sekretariatu Regionalnego KSOW, które zostały przeznaczone na sfinansowanie w dużej części tego wyjazdu, umożliwiły jego realizację i zostały bardzo rzetelnie wykorzystane, a uczestnicy, przede wszystkim delegaci i pracownicy Świętokrzyskiej Izby Rolniczej, wykorzystają nabyte w ten sposób doświadczenia w swojej bieżącej pracy na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i ich restrukturyzacji.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Konferencja „50 lat Wspólnej Polityki Rolnej – aspekty regionalne”

12 września 2012 r. w Hotelu Park w Olsztynie odbyła się konferencja pn. „50 lat Wspólnej Polityki Rolnej – aspekty regionalne”. Przedsięwzięcie zorganizowane zostało przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Agencję Rynku Rolnego, Oddział Terenowy w Olsztynie.

Tematykę zadań polityki regionalnej w zakresie obszarów wiejskich realizowanych przez samorząd województwa, przedstawił pan Jarosław Sarnowski, dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie. Ponadto do działań realizowanych w regionie odnosili się również w swoich prezentacjach: pani Jolanta Marozas, dyrektor Oddziału Regionalnego ARiMR w Olsztynie oraz pan Andrzej Milkiewicz, dyrektor Oddziału Terenowego ARR w Olsztynie. Wystąpienia zaprezentowali także wykładowcy Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

w Olsztynie: prof. zw. dr hab. Roman Kisiel oraz dr hab. Mirosław Gornowicz, prof. UWM. Ponadto w konferencji udział wzięli przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi: dr Waldemar Guba – zastępca dyrektora Departamentu Unii Europejskiej i Współpracy Międzynarodowej oraz pani Wanda Klepacka. Przedstawili oni informacje dotyczące założeń i sposobów wdrażania Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020.

Podczas konferencji wręczone zostały także honorowe odznaczenia „Zasłużony dla Rolnictwa”.

Warmińsko-Mazurska Wystawa Zwierząt Hodowlanych w Olsztynie

Warmińsko-Mazurska Wystawa Zwierząt Hodowlanych zorganizowana została przez Samorząd Województwa oraz Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Olsztynie w dniach 1-2 września 2012 r. Komisje oceniały zwierzęta

hodowlane w 5 grupach: bydło mięsne, bydło mleczne, trzoda chlewna, owce oraz konie – żrebięta rasy polski koń zimnokrwisty. Podczas wystawy przyznano tytuły czempionów i wiceczempionów. Według szacunków w całym wydarzeniu udział wzięło około 35 tys. zwiedzających.

Część artystyczną wystawy uświetniły swoimi występami: Miejska Orkiestra Dęta w Olsztynie, Studio Animacji Ruchowej „Rytm”, Zespół Pieśni i Tańca „Jedwabno”, Olsztyńska Grupa Cheerleaders „Soltare”, zespół Sztama oraz Zbigniew Wodecki z zespołem. Podczas imprezy podsumowano liczne konkursy, w tym przede wszystkim ogłoszono wyniki w konkursie na najlepsze gospodarstwo ekologiczne. Nagrody w tym konkursie są współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. W kategorii „ekologia – środowisko” pierwsze miejsce zajęło Gospodarstwo Agroekoturystyczne „Kamez” państwa Elżbiety i Zdzisława Kobusów z Wawroch w gminie Szczytno. W kategorii „gospodarstwo towarowe” pierwsze miejsce zajął pan Piotr Karbowski z Radomna w gminie Nowe Miasto Lubawskie.

W ramach Warmińsko-Mazurskiej Wystawy Zwierząt Hodowlanych odbył się konkurs na najpiękniejsze zwierzę wystawy. Komisja przyznała ten tytuł krowie „Ulma”, rasy holsztyńsko-fryzyjskiej (HO), o numerze PL 005209825034, której właścicielem jest pan Adam Pietruszewski ze Stradun w gminie Elk.

Warmińsko-Mazurskie Dożynki Wojewódzkie w Olsztynku

23 września 2012 r. na terenie Muzeum Budownictwa Ludowego Parku Etnograficznego w Olsztynku odbyły się Dożynki Wojewódzkie. Na miejsce organizacji dożynek po raz kolejny wybrano olsztyński skansen, który jest swoistą strażnicą pamięci warmińsko-mazurskiej wsi, aby w sposób szczególny i w odpowiednim klimacie uczcić najważniejsze święto rolników.

Wojewódzkie Święto Plonów tradycyjnie już rozpoczęło się korowodem dożynkowym oraz uroczystą mszą świętą, podczas której podziękowano rolnikom za tegoroczne zbiory. Podczas oficjalnej części imprezy przemówienia wygłosili: marszałek województwa warmińsko-mazurskiego pan Jacek

Wystawa zwierząt hodowlanych

FOT. W-MODR OLSZTYN

Protas, przedstawiciel Kancelarii Prezydenta RP pan Andrzej Hałasiewicz oraz prezes Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej pan Jan Heichel.

Po części oficjalnej i staropolskim obrzędzie dożynkowym na scenie zaprezentowały się zespoły taneczne, teatralne, rozrywkowe oraz bractwo rycerskie z Miejskiego Domu Kultury. Dożynek towarzyszyły liczne atrakcje: pokazy dawnych zawodów, prezentacja dorobku kulturalno-tradycyjnego naszego regionu, promocja dziedzictwa kulinarnego Warmii, Mazur i Powiśla, prezentacja stoisk wystawienniczych z rękodziełem ludowym i artystycznym.

Jedną z ważnych części obchodów święta plonów w województwie był, odbywający się corocznie, konkurs wieńców dożynkowych. Wojewódzki konkurs na najładniejszy wieniec dożynkowy został zorganizowany przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Pula nagród obejmowała 15 tysięcy złotych. W tym roku padł kolejny rekord liczby wieńców biorących udział w konkursie – było ich aż 35. Kompozycje wzbudzały podziw oglądających, a czasem nawet zaskakiwały swoją formą. Komisja brała pod uwagę kompozycję, dobór barw, architekturę bryły, różnorodność i jakość materiałów naturalnych użytych do wykonania wieńca dożynkowego, ogólny wyraz artystyczny i estetyczny, precyzję wykonania i pracowitość, a także dodatkowo premiowała sposób prezentacji wieńca, w tym: stroje grupy wieńcowej i ośpiewanie. Najwięcej punktów i pierwszą nagrodę otrzymał wieniec z miejscowości Stradomno, zgłoszony przez gminę Łława. Druga nagroda przypadła w udziale grupie z miejscowości Budzewo w gminie Budry, a trzecie miejsce zajął wieniec przygotowany przez mieszkańców Gryźlin w gminie Sta-

wiguda. Za najbardziej oryginalny uznany został wieniec ze wsi Grzęda w gminie Bisztynek, przedstawiający św. Izydora Oracza, patrona rolników, podróżującego na rowerze. Komisja zdecydowała, aby nie przyznawać nagrody dla najbardziej tradycyjnego wykonania, ale za to nagrodziła wyróżnieniami wszystkie pozostałe wieńce. Konkurs jest skutecznym narzędziem realizacji założonych celów, jakimi są: kultywowanie i popularyzacja najbardziej wartościowych, nadal żywych

tradycji oraz najciekawszych dziedzin plastyki ludowej, prezentacja bogactwa plonów wkomponowanych w wieniec dożynkowy, promocja dorobku kulturowego warmińsko-mazurskiej wsi. Nagrody w konkursie są współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Wielkopolskiego

Dziedzictwo kulturowe w rozwoju turystyki

Tematem czterech konferencji pod wspólnym tytułem „Dziedzictwo dla Przyszłości”, które odbyły się we wrześniu i październiku 2012 r. w subregionach województwa wielkopolskiego: północnym, południowym, wschodnim i zachodnim, była możliwość wykorzystania wiejskiego dziedzictwa kulturowego w rozwoju turystyki wiejskiej i agroturystyki.

Uczestnikami konferencji byli właściciele gospodarstw agroturystycznych, przedstawiciele samorządu lokalnego, pracownicy gminnych instytucji kultury, twórcy ludowi, rze-

mieślnicy ginących zawodów, a także przedstawiciele lokalnych grup działania.

Program konferencji składał się z dwóch części. Pierwsza – w formie wykładów i prezentacji – przeznaczona była dla wszystkich uczestników. Druga część miała formę trzech różnych warsztatów, spośród których uczestnicy mogli wybrać interesujący ich temat.

Gospodarzami konferencji byli: Tomasz Bugajski, członek Zarządu Województwa Wielkopolskiego, oraz prezesi lokalnych grup działania, na terenie których zlokalizowane były miejsca konferencji. Zostały one wybrane tak, by mogły być jednocześnie pokazane jako dobra praktyka w budowaniu oferty turystycznej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Pierwsza konferencja odbyła się w gospodarstwie agroturystycznym „Siedlisko Henrykowo” w powiecie złotowskim, na terenie LGD „Krajna nad Notecią”. Drugie spotkanie z zaplanowanego cyklu zorganizowano w Centrum Edukacji Regionalnej i Przyrodniczej w Mniszkach na terenie LGD „Puszcza Notecka”. Miejscem kolejnej konferencji było „Gospodarstwo agroturystyczne Ania i Filip” w Izabelinie w powiecie konińskim, w którym działalność prowadzi LGD „Wielkopolska Wschodnia”. Ostatnia konferencja odbyła się w Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy, w powiecie pleszewskim, będącym również terenem, na którym funkcjonuje LGD „Wspólnie

Panie z Klubu Seniora z Kramska na konferencję w Izabelinie przygotowały degustację tradycyjnych potraw
FOT.: ARCHIWUM SR KSOW WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

dla Przyszłości". Każde z wybranych miejsc związane było z nieco innym obszarem wiejskiego dziedzictwa kulturowego.

Prelegentami na konferencjach byli: pracownicy Centrum Doradztwa Rolniczego i Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz kadra naukowa poznańskich uczelni wyższych. O wykorzystaniu środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 i dalszych perspektywach oraz możliwościach korzystania ze środków Unii Europejskiej w zakresie rozwijania turystyki wiejskiej i agroturystyki mówiła Emilia Dunał, dyrektor Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach którego działa Sekretariat Regionalny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

Konferencje subregionalne nawiązywały swym tytułem, przesłaniem i treścią do konferencji zorganizowanej wspólnie z województwem lubuskim, która odbyła się w maju w Prusimiu. Jej uczestnicy sygnalizowali wtedy potrzebę rozwijania oraz pogłębiania tematu, a także umożliwienia znacznie większej liczbie mieszkańców obszarów wiejskich zapoznania się z zagadnieniami wykorzystania dziedzictwa kulturowego w rozwoju lokalnym. Cztery subregionalne konferencje spotkały się z dużym zainteresowaniem mieszkańców obszarów wiejskich. Z prezentacjami ze wszystkich konferencji można zapoznać się na stronie internetowej www.wielkopolskie.ksow.pl w zakładce: Prezentacje – Dziedzictwo.

Wielkopolanie w Brukseli

Członek Zarządu Województwa Wielkopolskiego Tomasz Bugajski przewodniczył grupie liderów z wielkopolskich lokalnych grup działania, którzy wzięli udział w warsztatach podczas dziesiątej, jubileuszowej edycji Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast – Open Days, odbywającej się w dniach 8-11 października 2012 r. w Brukseli. Wydarzenie to zorganizowane zostało wspólnie przez Komitet Regionów, Dyрекję Generalną Komisji Europejskiej ds. Polityki Regionalnej oraz regiony i miasta Europy.

Uczestnicy wydarzenia – przedstawiciele regionów z całej Europy – mieli możliwość wyboru spośród ponad 100 semina-

Delegacja województwa wielkopolskiego podczas Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast w Brukseli

FOT.: ARCHIWUM SR KSOW WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

riów i warsztatów, które odbywały się pod wspólnym hasłem „Regiony i miasta Europy mogą wiele zmienić”.

Grupa z Wielkopolski była szczególnie zainteresowana nowym elementem rozwoju miast i rozwoju lokalnego po 2013 r. – „Rozwojem kierowanym przez lokalną społeczność”. Celem instrumentu „Community-led local development” (CLLD) jest wdrażanie działań ukierunkowanych na rozwój lokalny, które mogą lub powinny być realizowane przez lokalne społeczności. CLLD jest kontynuacją i rozwinięciem podejścia Leader stosowanego obecnie w ramach Wspólnej Polityki Rolnej.

Wielkopolscy liderzy wzięli udział m.in. w następujących warsztatach:

- Rozwój podejścia Leader: 20 lat rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w praktyce.
- Rozwój lokalny kierowany przez społeczność jako ruch europejski.
- Rozwój lokalny jako główny filar polityki rozwoju terytorialnego 2014-2020.
- Współpraca międzynarodowa jako główne narzędzie społeczności kierującej rozwojem lokalnym.
- Lokalne grupy działania: szczęśliwe spotkanie sektora publicznego i prywatnego.
- Sieciowanie jako skuteczne narzędzie kierowania rozwojem lokalnym przez społeczność.

Oprócz udziału w warsztatach, w programie wyjazdu studyjnego do Brukseli znalazło się również spotkanie z pracownikami Biura Informacji Województwa Wielkopolskiego, które przedstawicielom lokalnych grup działania pozwoliło na poznanie nowych możliwości i form współpracy. Ponadto uczestnicy wyjazdu spotkali się również z wielkopolskim posłem do Parlamentu Europejskiego Filipem Kaczmarkiem. Na spotkaniu rozmawiano m.in. o reformach dotyczących spo-

sobu funkcjonowania funduszy europejskich oraz budżecie na przyszłą perspektywę finansową.

Wyjazd studyjny został przygotowany przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach realizacji zadań Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich i sfinansowany został ze środków Pomocy Technicznej PROW 2007-2013.

Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Zachodniopomorskiego

XXV Barzkowickie Targi Rolne „Agro Pomerania” 2012

W dniach 7-9 września 2012 r. w Barzkowicach odbyły się jubileuszowe XXV Barzkowickie Targi Rolne „Agro Pomerania” 2012, które z roku na rok cieszą się coraz większym zainteresowaniem. Na tegorocznej imprezie zaprezentowało się ponad 330 wystawców z kraju i zagranicy, a targowe atrakcje przyciągnęły do Barzkowic rekordową liczbę gości (ok. 130 tys.). Na targach bogatą ofertę handlową przedstawili: producenci maszyn i sprzętu rolniczego, firmy oferujące nowoczesne środki do produkcji rolnej, a także firmy z sektora przetwórstwa rolno-przemysłowego oraz budowlanego.

W trakcie targów wszyscy zainteresowani mogli wziąć udział w konferencji poświęconej „Roli odnawialnych źródeł

energii w rozwoju obszarów wiejskich i energetyki rozproszonej”, której celem było przedstawienie nowoczesnych technologii z zakresu OZE, możliwości finansowania inwestycji ze środków zewnętrznych oraz zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców obszarów wiejskich. Dodatkową atrakcją targów były liczne konkursy, warsztaty rękodzielnicze – decoupage i garncarstwo – oraz pokazy ukazujące dziedzictwo kulturowe polskiej wsi.

Ponadto na tegorocznych targach odbyło się wiele wydarzeń towarzyszących, m.in. „Pokaz ptaków hodowlanych i ozdobnych oraz królików 2012”, „IX Zachodniopomorska Wystawa Hodowlana Koni” oraz „I Międzynarodowa Wystawa Bydła Mlecznego”.

Ostatniego dnia targów rozstrzygnięto również konkursy: „Bezpieczne gospodarstwo rolne”, „Agroliga 2012”, agro-ekoturystyczny „Zielone Lato”, „Rozwojowe i przyjazne środowisko sołectwo województwa zachodniopomorskiego”, „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne”, „Moja mleczna kraina”, „Przegląd kapel ludowych”, „Szlakiem pereł architektury wiejskiej województwa zachodniopomorskiego” oraz „W zgodzie z naturą”.

XXV Barzkowickie Targi Rolne „Agro Pomerania” 2012

ZRÓDŁO: ARCHIWUM SR KSOW WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Rozstrzygnięcie Konkursu Agro-Eko-Turystycznego „Zielone Lato” 2012

Uroczyste podsumowanie Konkursu Agro-Eko-Turystycznego „Zielone Lato” 2012 oraz wręczenie nagród odbyło się w dniu 9 września 2012 r. podczas XXV Barzkowickich Targów Rol-

nych „Agro Pomerania” 2012. Organizatorem konkursu, na zlecenie Sekretariatu Regionalnego KSOW Województwa Zachodniopomorskiego, był Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach.

Celem konkursu był rozwój przedsiębiorczości, promocja agroturystyki i turystyki wiejskiej na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego oraz aktywne poszukiwanie alternatywnych źródeł dochodu przez mieszkańców terenów wiejskich Pomorza Zachodniego.

Konkurs przebiegał w dwóch kategoriach: 1. „Najlepsze gospodarstwo rolne, w którym dodatkowym źródłem dochodu są usługi turystyczne”, oraz 2. „Ośrodek (np. pensjonat, zajazd) świadczący usługi turystyczne, które są podstawowym, lecz niekoniecznie jedynym źródłem utrzymania (np. hodowla ryb, stadnina koni, szkołka jeździecka, produkcja żywności metodami ekologicznymi)”.

Komisja konkursowa oceniła zgłoszone gospodarstwa i wyłoniła laureatów w obydwu kategoriach:

Kategoria I „Gospodarstwo rolne”:

- I miejsce: pan Franciszek Wolarek, Wygon, gm. Bierzwnik,
- II miejsce: pani Justyna Jaworska-Balcerak, Chociwle, gm. Bobolice,
- III miejsce: pan Ryszard Diaków, Dzikowo, gm. Barlinek.

Kategoria II „Ośrodek”:

- I miejsce: pani Grażyna Kugiel, Łowicz Wałęcki, gm. Mirosławiec,
- II miejsce: Dwór Pomorski Sp. z o.o., Luboradza, gm. Barwice.

Konferencja „Żywność ekologiczna i jej przetwórstwo”

W dniach 3-4 września 2012 r. w sali Anny Jagiellonki na Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie odbyła się konferencja poświęcona „Żywności ekologicznej i jej przetwórstwu”. Konferencja zorganizowana została we współpracy Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Zachodniopomorskiego i Wydziału Nauk o Żywności i Rybactwa Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie.

Konferencja „Żywność ekologiczna i jej przetwórstwo”

ŹRÓDŁO: ARCHIWUM SR KSOW WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Celem konferencji była wymiana doświadczeń, poglądów oraz prezentacja wyników badań naukowych. Na konferencji szeroko omówiono m.in. zagadnienia związane z jakością i bezpieczeństwem żywności ekologicznej, wpływem sposobu żywienia zwierząt na jakość produktu końcowego, jak również z sensorycznymi badaniami żywności ekologicznej oraz innowacyjnością przemysłu przetwórstwa żywności ekologicznej. Wykłady prowadzone były zarówno przez pracowników naukowych, praktyków zajmujących się problemami żywności ekologicznej i zrównoważonym rolnictwem, jak i przez przedstawicieli władz samorządowych. Dzięki temu przedstawiane problemy rozważane były na kilku komplementarnych płaszczyznach.

Z uwagi na fakt, iż rozwój rolnictwa ekologicznego w województwie zachodniopomorskim zasadniczo przyczynia się do stworzenia w pełni zrównoważonego modelu rozwoju na obszarach wiejskich, kluczowym zagadnieniem konferencji było wsparcie idei rolnictwa zrównoważonego – wyrażającej się w ochronie środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie w rolnictwie, zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego oraz ochronie dobrostanu zwierząt. Zrównoważony rozwój ma szczególnie istotne znaczenie w rolnictwie, gdzie działalność gospodarcza wpływa nie tylko na jakość i bezpieczeństwo żywności oraz stan ekosystemu, ale także na stan rozwoju obszarów wiejskich. Obecna Wspólna Polityka Rolna zmierza nie tylko do urynkwienia sektora rolnego, lecz także do zwiększenia znaczenia ochrony środowiska przyrodniczego w polityce rolnej Unii Europejskiej.

Spokojnych, radosnych Świąt Bożego Narodzenia

życzy

Redakcja Biuletynu KSOW

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2007-2013

Biuletyn KSOW

Redakcja:

Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA
ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, www.fapa.org.pl
Beata Szybińska - redaktor naczelny

Barbara Kucharska - redaktor prowadzący, b.kucharska@fapa.org.pl
Marta Leoniak - sekretarz redakcji, m.leoniak@fapa.org.pl

Zespół Redakcyjny w składzie: Wanda Chmielewska-Gill, Aleksandra Chlebicka,
Krzysztof Janiak, Andrzej Kalicki, Krzysztof Kwiatkowski, Barbara Kucharska, Marta
Leoniak, Beata Szybińska oraz Andrzej Sobieszek, MRiRW

Zdjęcia pochodzą z archiwów Sekretariatów Regionalnych KSOW, sxc.hu (dostarczone przez PPH Zapol s.j.), J. Moszczyński (IV okładka), od autorów artykułów i członków Zespołu Redakcyjnego.

Biuletyn dostępny na stronie internetowej www.ksow.pl

Nakład: 5000 egzemplarzy

Przygotowanie do druku oraz druk: PPH Zapol s.j.

© Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA